

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Beş işçinin ölümünə
görə kimlər
məsuliyyət
daşıyır?
yazısı səh.12-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 5 iyun 2024-cü il Çərşənbə № 97 (8470) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Prezident: "Sözümüz sənəddir"

Bakıda regional və beynəlxalq əhəmiyyətli tədbirdə mühüm razılaşmalar əldə olundu

yazısı səh.6-da

Hüseyn Abdullayevin aclıq aksiyasının səbəbi bilindi

yazısı səh.3-də

İki ölkəyə qarşı İstanbul təxribatı - niyə indi və kimlər?

yazısı səh.4-də

Azərbaycan "Taliban"la anlaşma yolunda

yazısı səh.7-də

ABŞ Kongresindəki "26-lar..." - Bakıya qarşı qərarlaşma cəhdi

yazısı səh.8-də

"Qafqaz canişini" qovluğunda nə gətirib?

yazısı səh.11-də

Bakıya qarşı növbəti sanksiya hədəsi

yazısı səh.9-də

Prezidentliyə 80 iddia - Xameneyi kimi məsləhət görsə...

yazısı səh.11-də

Toy biznesi çöküşdə

yazısı səh.14-də

Ünvanlı sosial yardım almaq üçün boşananlar var

yazısı səh.15-də

Direktorlar işdən çıxarıldı, kolleclər də ləğv edilir?

yazısı səh.14-də

"Qarabağda şəhərlər, kəndlər qurulduğu gündən..."

yazısı səh.15-də

PARLAMENT ÖLKƏNİN GÖZLƏDİYİ QƏRARA HAZIRLAŞIR

Partiyalar isti aylarda seçki kampaniyasına hazırdırmı?; **Etibar Məmmədov:** "Parlamenti oyuncaq vəziyyətdən çıxarıb işlək hala salmaq gərəkdir"

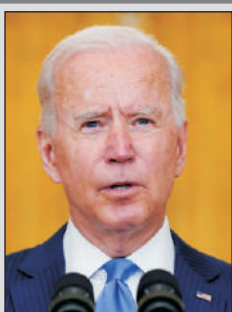

yazısı səh.3-də

General Sadıkovun ətrafında həbs dairəsi qapanır

Müdafiə Nazirliyində 143 milyonluq mənimsemə faktı ilə bağlı daha iki nəfərin də saxlanması sabiq Baş Qərargah rəisinə yeni təhlükə yaradır

yazısı səh.12-də

Baydendən
Azərbaycanla
bağlı iki
mühüm mesaj

yazısı səh.5-də

Əli İsanova
hələ almadığı
mandata görə
sərt tənqid

yazısı səh.4-də

Qərib Paşinyanı
meydanda tək
qoya bilər

yazısı səh.10-də

DSX azad edilən kəndləri ilə bağlı məlumat yaydı

İşğaldan azad edilmiş kəndlərdə dövlət sərhədinin mühafizə və müdafiəsi yüksək səviyyədə təşkil olunur.

Bu barədə Dövlət Sərhəd Xidmətinin Mətbuat Mərkəzi məlumat yayıb.

Qeyd olunub ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Müzəffər Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin diplomatik məharəti, dəqiq və məqsədyönlü siyasəti nəticəsində Qazax rayonunun işğaldan azad edilmiş və dövlət başçısının növbəti ali tapşırığına uyğun olaraq Dövlət Sərhəd Xidməti tərəfindən nəzarətə götürülmüş Bağanis Ayrım, Aşağı Əskipara, Xeyrimli, Qızıllıacılı kəndlərinin ərazilərində dövlət sərhədinin mühafizə və müdafiəsi yüksək səviyyədə aparılır.

Xatırladaq ki, 19 aprel 2024-cü il tarixində Azərbaycan Respublikası və Ermənistan Respublikası arasında sərhəddə Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin müavini Şahin Mustafayevin və Ermənistan Respublikası Baş nazirinin müavini Mqer Qriqoryanın sədrliyi ilə Azərbaycan Respublikası ilə Ermənistan Respublikası arasında dövlət sərhədinin delimitasiyası üzrə Dövlət Komissiyası və Ermənistan Respublikası ilə Azərbaycan Respublikası arasında dövlət sərhədinin delimitasiyası və sərhəd təhlükəsizliyi məsələləri üzrə Komissiyaın səkkizinci görüşü keçirilib.

Görüşdə Qazağın Bağanis Ayrım, Aşağı Əskipara, Xeyrimli, Qızıllıacılı kəndlərinin Azərbaycana geri qaytarılması barədə razılıq əldə edilib. 24 may 2024-cü il tarixində Azərbaycan Dövlət Sərhəd Xidməti tərəfindən nəzarətə götürüldü.

“Qafqaz Qartalı - 2024” birgə təlimi başladı

Azərbaycan, Türkiyə və Gürcüstan xüsusi təyinatlı qüvvələrinin iştirakı ilə ölkəmizdə “Qafqaz Qartalı - 2024” birgə təliminin açılış mərasimi keçirilib. Bu barədə MN-dən bildirilib.

Məlumatla görə, əvvəlcə Azərbaycan, Türkiyə və Gürcüstan respublikalarının müdafiəsi və suverenliyinin qorunması uğrunda həlak olmuş hərbi qulluqçuların xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib, hər üç ölkənin dövlət himni səsləndirilərək dövlət bayraqları qaldırılıb.

Açılış mərasimində Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrin komandanı vəzifəsini icra edən general-mayor Akif Pirverdiyev çıxış edərək, Müdafiə Nazirliyi rəhbərliyinin təbrikini şəxsi heyətə çatdırıb, təlim iştirakçılarına uğurlar arzulayıb.

Mərasimin rəsmi hissəsi başa çatdıqdan sonra təlim iştirakçıları üçün “Zirvədən-Zirvəyə, Qafqaz Qartalı!” adlı konsert proqramı təqdim olunub.

İki rayona yeni prokuror təyin edildi

Cəbrayıl və Füzuli rayonlarına yeni prokurorlar təyin edilib.

Bu barədə baş prokuror Kamran Əliyev əmr imzalayıb. Əmrə əsasən, Cəbrayıl rayon prokuroru Ramiz Əliyev vəzifəsindən azad olunub və o, Füzuli rayon prokuroru təyin edilib.

Ağcabədi rayon prokurorunun müavini Vüqar Səlimov isə Cəbrayıl rayonuna prokuror gətirilib.

Baş prokuror Kamran Əliyevin müvafiq əmrinə əsasən Elnur Rüstəmov Baş Prokurorluğun Prokurorluqda istintaqa nəzarət idarəsinin reis müavini vəzifəsinə təyin olunub.

Azərbaycanda qadınların pensiya yaşı artırılır

Azərbaycanda 2024-cü il üzrə qadınların pensiya yaşı dəyişir.

Modern.az-ın məlumatına görə, ölkədə 30 iyun 2024-cü ilədək kişilərin pensiya yaşı 65 il, qadınların pensiya yaşı 63 il 6 ay olacaq.

1 iyul 2024 - 30 iyun 2025-ci il tarixində işə başlayan pensiya yaşı dəyişməyə də, qadınların pensiya yaşı yarım il artırılaraq 64-ə çatdırılacaq.

Qeyd edək ki, “Əmək pensiyaları haqqında” Qanunun 7-ci maddəsində nəzərdə tu-

lmuş kişilərin yaş həddi 2017-ci il iyulun 1-dən başlayaraq 2021-ci il iyulun 1-dək, qadınların yaş həddi 2017-ci il iyulun 1-dən başlayaraq 2027-ci il iyulun 1-dək hər il 6 ay artırılır.

“Əmək pensiyaları haqqında” Qanunun 7-ci maddəsinə

əsasən, pensiya yaşına çatmış şəxsin fərdi hesabın sığorta hissəsində qeydə alınmış pensiya kapitalı əmək pensiyasının minimum məbləğinə az olmayan pensiya təminatına imkan verdikdə sığorta

stajından asılı olmayaraq, bu pensiya təminatına imkan verilməkdə isə azı 25 il sığorta stajı olduqda (2017-ci il iyulun 1-dək yaşa görə əmək pensiyası təyin edilmiş şəxslər istisna olmaqla) yaşa görə əmək pensiyası hüququ var.

“Əmək pensiyaları haqqında” Qanuna əsasən, qadınların pensiyaya çıxma yaşı 2024-cü ildə daha altı ay artırılacaq. Bununla da 2024-cü il iyulun 1-dən pensiyaya çıxmaq istəyən qadınlardan yaş tələbi 64 olacaq.

Akif Pirverdiyev

“Xüsusi təyinatlılar” ona tapşırıldı

Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrin komandanı vəzifəsinə icraçı təyin edilib.

“Qafqazinfo”-nın əldə etdiyi məlumata görə, bu barədə müdafiə naziri, general-polkovnik Zakir Həsənov əmr imzalayıb.

Əmrə əsasən, XTQ komandanı vəzifəsinin icrası general-mayor Akif Pirverdiyevə həvalə edilib.

A.Pirverdiyev 44 günlük Vətən müharibəsində iştirak edib. Prezidentin sərəncamı ilə “Zəfər” ordeni ilə təltif olunub.

Qeyd edək ki, A.Pirverdiyev XTQ-də xidmət edib. O, daha öncə bu qoşun növündə komandanın Maddi Texniki Təminat üzrə müavini olub. Sonradan XTQ-nin Qərargah rəisi vəzifəsinə yüksəlib.

Xatırladaq ki, Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrin əvvəlki komandanı general-leytenant Hikmət Mirzəyev idi. Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı bir müddət əvvəl müdafiə nazirinin müavini - Quru Qoşunlarının Komandanı təyin edilib.

Azərbaycanda yeni nazir təyin edildi

Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi sədrinin müavini Anar İbrahimov iyunun 4-də Xanlar Mustafayevin Naxçıvan Muxtar Respublikasının ekologiya və təbii sərvətlər naziri təyin edilməsi haqqında sərəncam imzalayıb.

Qeyd edək ki, Xanlar Mustafayev buna qədər Naxçıvan Muxtar Respublikasının ekologiya və təbii sərvətlər nazirinin səlahiyyətlərini müvəqqəti icra edirdi.

1992-ci il təvəllüdlü Xanlar Mustafayev daha əvvəl Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər nazirliyində müxtəlif məsul vəzifələrdə çalışıb, nazirliyin tabeliyində Geoloji Kəşfiyyat Agentliyi publik hüquqi şəxsin idarə heyəti sədrinin müavini postunu tutub.

“Tərtər işi”: bu şəxslərə hökm oxundu

Sumqayıt Məhkəmə Kompleksində “Tərtər işi” ilə bağlı ittiham olunan Ruslan Mikayilov, Sənan Maşiyev, Cabir Qəhrəmanov və Elçin Əliyevin cinayət işi üzrə məhkəmə iclası keçirilib.

APA xəbər verir ki, Bakı Hərbi Məhkəməsinin hakimi Zeynal Ağayevin sədrliyi ilə keçirilən prosesdə hökm elan olunub.

Hökmə əsasən, Ruslan Mikayilov 6 il 10 ay, Sənan Maşiyev 4 il 10 ay, Cabir Qəhrəmanov 6 il 8 ay, Elçin Əliyev 5 il 8 ay müddətinə azadlıqdan məhrum edilib.

Qeyd edək ki, prokuror Ruslan Mikayilov və Sənan Maşiyevin 9 il 10 ay, Cabir Qəhrəmanovun 8 il 5 ay, Elçin Əliyevin isə 7 il 8 ay müddətinə azadlıqdan məhrum edilməsini istəyib.

Xatırladaq ki, 2021-ci ilin dekabr ayında Baş Prokurorluqda “Tərtər işi” ilə bağlı cinayət işlərinin icraatının təzələnməsi ilə bağlı qərarlar qəbul edilib. İstintaq zamanı ayrı-ayrı hərbi qulluqçulara işgəncə verilməsi, onların qanunsuz azadlıqdan məhrum edilməsi və vəzifə səlahiyyətlərini aşılmasına əsaslı şübhələr müəyyən edilmiş onlarla şəxs cinayət məsuliyyətinə cəlb olunub.

Təqsirləndirilən şəxslərə Cinayət Məcəlləsinin 145.3 (qanunsuz azadlıqdan məhrum etmə), 293.2 (işgəncə, işgəncə hesab olunmayan qəddar, qeyri-insani, yaxud ləyaqəti alçaldan rəftar və ya cəza), 341.2.2 (vəzifə səlahiyyətlərini aşma), 341.2.3 və 128-ci (qəsdən sağlamlığa yüngül zərər vurma) və digər maddələri ilə ittiham irəli sürülüb.

Şəhid Rəfət Cabbarov Siyəzəndə dəfn olundu

Birinci Qarabağ müharibəsi şəhidi Rəfət Cabbarovun cəsədinin qalıqları iyunun 4-də Siyəzən rayonunun Dağ Quşçu kəndində dəfn olunub.

1992-ci ilin oktyabr ayında Ağdərədə şəhidlik zirvəsinə ucalan qəhrəman döyüşçü ölümündən 32 il sonra doğma yurdunda torpağa tapşırılıb.

Dəfn mərasimində şəhidin ailə üzvləri ilə yanaşı, Siyəzən Rayon İcra Hakimiyyətinin, Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinin rayon şöbəsinin, hüquq-mühafizə orqanlarının, rayon ictimaiyyətinin nümayəndələri, qazilər və kənd sakinləri iştirak ediblər.

Cabbarov Rəfət Məmmədhusəyn oğlu 9 iyun 1971-ci ildə Siyəzən rayonunun Dağ Quşçu kəndində doğulub. Keçmiş sovet ordusunda xidmət keçib. Birinci Qarabağ müharibəsində cəbhəyə könüllü yollanıb. Ağdərə rayonunun yaşayış məntəqələri uğrunda gedən döyüşlərdə qəhrəmanlıqla döyüşüb. 4 oktyabr 1992-ci ildə Ağdərənin Çıldiran kəndində şəhidlik zirvəsinə yüksəlib. Rəfətin şəhid olduğu müəyyənləşsə də, dəfn edildiyi yer barədə məlumat yox idi.

Aparılan araşdırmalardan sonra Rəfət Cabbarovun Tərtərin Şəhidlər Xiyabanında naməlum şəhid kimi basdırıldığı müəyyənləşib.

Dəfn mərasimində şəhidlərimizin ruhuna dualar oxunub, xalqımıza və dövlətimizə sülh və əmin-amanlıq arzulanıb, şəhidin məzarına güllər düzülüb, əkilər qoyulub.

İyunun 7-də Milli Məclisin növbədənənar sessiyasının ilk iclası keçiriləcək. “Report” xəbər verir ki, bu barədə parlamentin Əmək və sosial siyasət komitəsinin sədri Musa Quliyev məlumat verib.

Qeyd edək ki, Milli Məclisin Daxili Nizamnaməsinə əsasən, parlamentin 42 deputatının tələbi əsasında növbədənənar sessiya çağırılır. Milli Məclisin növbədənənar sessiyaları dövründə parlamentin, komitə və komissiyalarının iclasları keçirilir, deputatlar komitə və komissiyaların işində iştirak edirlər. Milli Məclisin yaz sessiyası mayın 31-də başa çatıb. Gözlənilir ki, parlament maksimum 3 və ya 4 növbədənənar sessiya keçirəcək. Sonuncu iclasda isə özünün buraxıldığını elan edəcək.

Milli Məclisin buraxılması Daxili Nizamnamənin 23-2 maddəsi ilə tənzimlənir. Həmin maddədə deyilir: “Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 98-1-ci maddəsinin I hissəsinə əsasən, Milli Məclisin eyni çağırışı 1 il ərzində iki dəfə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə etimadsızlıq göstərdikdə və ya Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası Məhkəməsinin, Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin və Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı İdarə Heyətinin kollegial fəaliyyəti üçün zəruri olan sayda üzvlüyə namizədləri Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən iki dəfə təqdim edildikdən sonra, bu Daxili Nizamnamənin 20-ci maddəsinin birinci hissəsində müəyyən edilmiş müddətdə təyin etmədikdə, habelə Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 94-cü və 95-ci maddələrində, 96-cı maddəsinin II, III, IV və V hissələrində, 97-ci maddəsinə göstərilən vəzifələrini aradan qaldırma bilməyən səbəblər üzündən icra etmədikdə, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Milli Məclisi buraxır. Azərbaycan Konstitusiyasının 95-ci maddəsinin III hissəsinə görə isə Milli Məclisin özünü buraxmaq və növbədənənar parlament seçkiləri təyin etmək üçün Prezidentə müraciət etmək səlahiyyəti var.

Qeyd edək ki, Milli Məclis son olaraq 2009-cu ilin 9 dekabr iclasında Yeni Azərbaycan Partiyasını təmsil edən deputatların parlamentin buraxılması və növbədənənar seçkilərin keçirilməsi ilə bağlı etdiyi müraciətinə əsasən belə bir qərar vermişdi. Bundan sonra isə Konstitusiya Məhkəməsinin Plenumu hesab etdi ki, Milli Məclisə növbədənənar seçkilərin təyin edilməsi haqqında Prezidentə müraciət etməsi konstitusiyanın 98-ci maddəsinə uyğundur.

Gözlənilir ki, bu dəfə də YAP çoxluğu belə bir müraciət edəcək və növbədənənar seçkilər üçün Prezidentə müraciət edəcək. Əsas səbəb kimi isə noyabr ayında keçiriləcək COP29-a hazırlıq göstərilə bilər. Ehtimal edilir ki, seçkilər ya avqu-

sele ilk iclasda parlamentin buraxılacağı inandırıcı deyil: “Çünki hələ bir sıra həllini gözləyən məsələlər var ki, parlamentin qərarları lazımdır, büdcə dəyişiklikləri və digər qanunlara xırda dəyişikliklər edilməsi, mənim bildiyim qədər, nəzərdə tutulur.

ki, parlament seçkiləri ağır prosesdir. Xüsusilə də yay vaxtı keçirilməsi hazırlıq, təbliğat, təşviqat işlərində əlavə çətinliklər yaradacaq: “İnsanların tətildə olması reallığı da problemlərdən biri kimi meydana çıxmaqla bilər. Amma istənilən partiya seçkiyə istənilən an hazır olmalıdır. Bizim partiya istənilən vəziyyətdə seçkilərin keçirilməsi üçün hazırlıq işləri ilə məşğuldur və buna hazırdır”.

Ana Vətən Partiyasının sədri, deputat Fəzail Ağamalı isə Cebhe.info-ya açıqlamasında deyib ki, seçkidə namizədliyi irəli sürəcək. O, namizədliyini hansı dairədən irəli sürəcəyini də söyləyib: “Hər za-

Parlament ölkənin gözlədiyi qərara hazırlaşır

Partiyalar isti aylarda seçki kampaniyasına hazırdırmı? Etibar Məmmədov: “Parlamentin oyuncaq vəziyyətdən çıxarılıb işlək hala salmaq gərəkdir”

tun son həftəsi və ya sentyabrın 1-nə təyin edilə bilər.

Bəs siyasi partiyalar qızmar yay fəslində seçki kampaniyasına hazırdırmı?

AĞ Partiyasının sədri Tural Abbaslı “Yeni Müsavat”-a bildirdi ki, seçki günü həтта sentyabrın sonlarına da təyin edilsə, seçki kampaniyası isti vaxtlara düşəcək: “Çünki sentyabr da isti aydır. İsti yay aylarında seçki keçirilməsinin müsbət və mənfi tərəfləri var. Mənfi tərəfi odur ki, qızmar yay aylarında insanlar tətildə olur, istirahətə gedənlər olur, yaşayış yerini dəyişənlərin sayı çoxalır. Müsbət tərəfi isə odur ki, gün uzun olur, qar-çovğun olmur, insanlar evlərinə qapılırlar, binaların həyətlərində olurlar, onlarla açıq havada ünsiyyətə girmək, imza toplamaq daha asan olur. Biz hər fəsilə seçkiyə hazırıq. Kifayət qədər seçki təcrübəmiz var”.

AMİP sədri Arzuxan Əlizadə isə bildirdi ki, Milli Məclisin sessiyasının sonuncu iclasında sədr Sahibə Qafarova 80 deputatın imzası ilə parlamentin növbədənənar sessiyasının çağırıldığını açıqlayıb. Fövqəladə sessiyanın ilk iclası 7 iyununda keçiriləcək. Amma

Bütün bunlar isə fəvqəladə sessiyanın iclaslarında həyata keçirilməlidir. O baxımdan hesab edirəm ki, parlament ilk iclasda buraxılmayacaq. Amma fakt budur ki, parlament seçkiləri irəli çəkəcək. Bunun üçün də Milli Məclisin rəsmən özünü buraxması lazımdır. Növbədənənar seçkilərin sentyabrın birinci on günlüyündə keçiriləcəyi deyilsə də indi oktyabr ayında keçirilə biləcəyi ilə bağlı iddialar var. Yeni məsələ hələ konkretləşməyib. Seçkinin nə zaman keçiriləcəyi ölkə prezidentinin səlahiyyətindədir. Son qərar dövlət başçısı tərəfindən veriləcək. Bildiyimiz qədər bu istiqamətdə müzakirələr aparılır və seçki qərarının nə zaman veriləcəyi bəlkə də artıq məlumdur. Sadəcə, hələ ki ictimaiyyət üçün açıqlanmır. İstənilən halda, seçki kampaniyasının yay aylarına təsadüf edəcəyi gözlənilir. Bu yayın həm də siyasi gündəm sardan isti keçəcəyi gözlənilir. Biz fevral ayından seçkilərin növbədənənar keçiriləcəyi ilə bağlı məlumatlara malik idik və bu baxımdan da seçkiyə hazırlıq qərarı verilib. Partiya daxilində lazımi hazırlıqlar görülür”.

Azad Vətən Partiyasının sədri Akif Nağı isə qeyd etdi

lən an hazır olmalıdır. Bizim partiya istənilən vəziyyətdə seçkilərin keçirilməsi üçün hazırlıq işləri ilə məşğuldur və buna hazırdır”.

Ana Vətən Partiyasının sədri, deputat Fəzail Ağamalı isə Cebhe.info-ya açıqlamasında deyib ki, seçkidə namizədliyi irəli sürəcək. O, namizədliyini hansı dairədən irəli sürəcəyini də söyləyib: “Hər za-

man olduğu kimi, yenə də 60 sayılı Salyan-Neftçala seçki dairəsindən namizədliyimi irəli sürəcəyəm. Seçkilərdə neçə nəfərlə mübarizə aparacağımızla bağlı partiya daxilində müzakirə gedir. Parlament seçkiləri elan olunduqdan sonra fikrimizi dəqiqləşdirəcəyik. Seçkilərdə seçicilərin namizədlərimizə göstərəcəyi etimaddan çox şey asılı olacaq. Əlbəttə ki, Ana Vətən Partiyası da hər bir partiya kimi Milli Məclisdə daha çox deputatla təmsil olunmaq istəyir. Lakin bu, bizim iradəmizdən və istəyimizdən asılı deyil. Son sözü seçicilər deyəcək”.

AMİP-in qurucu lideri Etibar Məmmədov isə Moderator.az-a deyib ki, ümumiyyətlə, Azərbaycandakı seçkilərin orqanların ciddiyyətini artırmağa ehtiyac var: “Fikrimcə, artıq bu parlamentin oyuncaq vəziyyətdən çıxarılıb işlək hala salmaq gərəkdir. Və hesab edirəm ki, vaxtından əvvəl parlament seçkilərinin olması üçün də yenidən parlament özünü buraxmalıdır. Bir də deputatlar elan etməlidirlər ki, biz yararsızlıq və növbədənənar seçkilər keçirməyə ehtiyac var”.

Etibar SEYİDAĞA, “Yeni Müsavat”

Hüseyn Abdullayevin aclıq aksiyasının səbəbi bilindi

Sabiq deputat Azərbaycan və Türkiyəyə qarşı

Sabiq deputat Hüseyn Abdullayev Bakı İstintaq Təcridxanasında aclığa başlayıb. “Yeni Müsavat” xəbər verir ki, bu barədə Hüseyn Abdullayevin dostu, ictimai fəal Rəşad Quliyev öz sosial şəbəkə hesabında məlumat paylaşmış. Onun iddiasına görə, H.Abdullayev ona qarşı irəli sürülən yeni ittihama etiraz əlaməti olaraq bu aksiyanı keçirir.

Hüseyn Abdullayevin vəkili **Cavad Cavadov** bildirib ki, müvəkkilinin aclıq aksiyasına başlamasına səbəb həmçinin onun barəsində Birləşmiş Millətlər Təşkilatının (BMT) Qanunsuz həbslərlə bağlı İşçi Qrupunun 24-28 avqust 2020-ci il tarixdə keçirdiyi 88 sayılı sessiyasında qəbul etdiyi qərarın icra edilməməsidir. Hüseyn Abdullayev işçi qrupunun 48/2020 sayılı rəyi təsdiq olunmuş, Türkiyə və Azərbaycana qarşı qərarın icra olunmamasına etiraz bildirir.

Belə ki, həmin qərara əsasən, onun BMT-nin Cenevrə Konvensiyasına uyğun olaraq siyasi sığınacaq pasportu olmasına və təqib olunduğu ölkəyə verilməsi qadağan olunduğu halda heç bir deportasiya, ekstradisiya qərarı olmadığı halda faktiki olaraq oğurlanaraq 21 aprel 2018-ci ildə Türkiyədən Azərbaycana gətirilməsi, onun burada məhkum edilməsi qanunsuz hesab edilib, onun azadlığa buraxılması tələb olunub.

Vəkil bildirib ki, Hüseyn Abdullayevin aclıq etməsi ilə bağlı Bakı İstintaq Təcridxanasının müdiriyyəti məlumatlandırılıb.

Qeyd edək ki, Hüseyn Abdullayev 2018-ci ildə 6 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilmişdi. 2024-cü ilin aprelinde onun cəzası başa çatdı da, azadlığa buraxılmadı. Barəsində yeni cinayət işi başlandıqna görə onu cəzaçəkmə müəssisəsindən Bakı İstintaq Təcridxanasına köçürüblər.

Ona qarşı cinayət yolu ilə əldə edilmiş pulların leqallaşdırılması (Cinayət Məcəlləsinin 193-1.3.2-ci maddəsi) ittihamı irəli sürülüb. Yeni ittihama görə, Abdullayev 2006-2014-cü illər arasındakı dövrdə 6 milyon manat vəsaitin yuyulmasında ittiham olunur, bir halda ki, istintaq artıq onun 2000-2018-ci illərdəki fəaliyyətini araşdırıb. Yeni ittihamla Hüseyn Abdullayevi 7 ildən 12 ilədək azadlıqdan məhrum etmə cəzası gözləyir.

Hüseyn Abdullayev 1990-cı illərdə neft və neft məhsulları üzrə biznes sahəsində qabaqcıl mövqelər tutub.

2005-ci ildə Abdullayev parlamentin deputatı kimi fəaliyyətə başlayıb və Nazirlər Kabinetinin fəaliyyətini tənqid edib. 2007-ci ilin martında parlamentin plenar iclasında deputat Fəzail Ağamalı ilə Abdullayev arasında yumruqlaşma olub. Bundan sonra Hüseyn Abdullayev cəzalandırılıb. O, əvvəlcə həbs edilib, sonra xuliqanlıqda görə 2 il müddətinə şərti azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum edilib. 2013-cü ildə Abdullayev Azərbaycandan mühacirət edib. Bundan sonra ona qarşı vergi ittihamı ilə cinayət işi açılıb. Keçmiş deputat 2018-ci il aprelin 22-də Türkiyədə saxlanılıb və Azərbaycana ekstradisiya edilib.

E.MƏMMƏDƏLİYEV, “Yeni Müsavat”

Azərbaycan-Türkiyə qardaşlığının və müttəfiqliyinin bəzi kənar qüvvələrin "yuxusunu qaçırdığı" bəllidir. Ötən həftə SOCAR-ın İstanbuldakı ofisi qarşısında "Fələstinə dəstək" adı altında baş vermiş təxribatın arxasında bu qüvvələrin olduğu şübhə doğurmur.

Etirazçılar binaya basqın edərək binanın fasadına qırmızı boya atıblar, qapısını sindiriblər. Onlar bu təxribatı "Azərbaycan neftinin İsrailə verilməsinə etiraz" adı altında törədiblər.

Şirkətin açıqlamasından belə məlum olur ki, SOCAR Türkiyə və qrup şirkətləri bir müddətdir ki, bəzi təxribatçı qruplar tərəfindən həm sosial media üzərindən, həm də həyata keçirilən fiziki aksiyalarla hədəf göstərilməkdədir. "Bu təxribatçı qruplar, şirkətimizin İsrailə xam neft üzrə ticarət əlaqəsi olduğuna dair əsassız ittihamlar irəli sürərək sosial media üzərindən təxribat xarakterli paylaşımalar etməkdə və şirkət binamıza əməkdaşlığımızın təhlükəsizliyini riskə atacaq şəkildə fiziki hücumlar həyata keçirməkdədir. İstanbuldakı mərkəz binamızda 12 mart, 29 may, 31 may və 2 iyun tarixlərində, Bursadakı Bursaqaz ofis binasında isə 24 may tarixində həyata keçirilən və təhdidlə üzdənən təxribatların davam etməsi əməkdaşlığımızın həyatı üçün təhlükə yaratmaqdadır".

Şirkət SOCAR-dan tədarük etdiyi xam neftin hansı ölkələrə daşındığına və hansı məqsədlə istifadə edildiyinə nəzarət və müdaxilə edilməsinin mümkünsüzlüyünü də vurğulayıb.

Milli Məclisin deputatı Azay Quliyev hesab edir ki, təxribat İranın proksiləri vasitəsilə hərəketə keçirdiyi təxribatdır: "İran adamlarını "SOCAR Türkiyə"nin ofisi qarşısında toplayaraq Azərbaycanın Türkiyə ilə qardaşlıq münasibətlərinə kölgə salmaq məqsədilə cəmiyyət üçün çox həssas bir mövzunu istismar etməyə başlayıb. Guya SOCAR birbaşa İsrailə neft satır və bunu dərhal durdurmaq la-

zımdır. Əvvəla, onu deyək ki, SOCAR İsrailə neft satmır və bu haqda yayılan iddianın heç bir əsası yoxdur. Dünya neft bazarında bütün şirkətlər mallarını trader şirkətlərə satırlar. Traderlərin nefti kimə satdığına şirkətlər nəzarət edə bilmirlər.

Başqa sözlə desək, İranın adamları Azərbaycanı Türkiyənin ictimai rəyində gözəndə salmaq, ləkələmək, özəlliklə, inancılı insanları bizə qarşı qəzəbləndirmək məqsədilə "İsrail mövzusunda" vicdansızcasına istifadə etməyə, yalan və fake xəbərlər yaymaqla iki qardaş ölkənin strateji münasibətlərinə xələl gətirməyə çalışırlar".

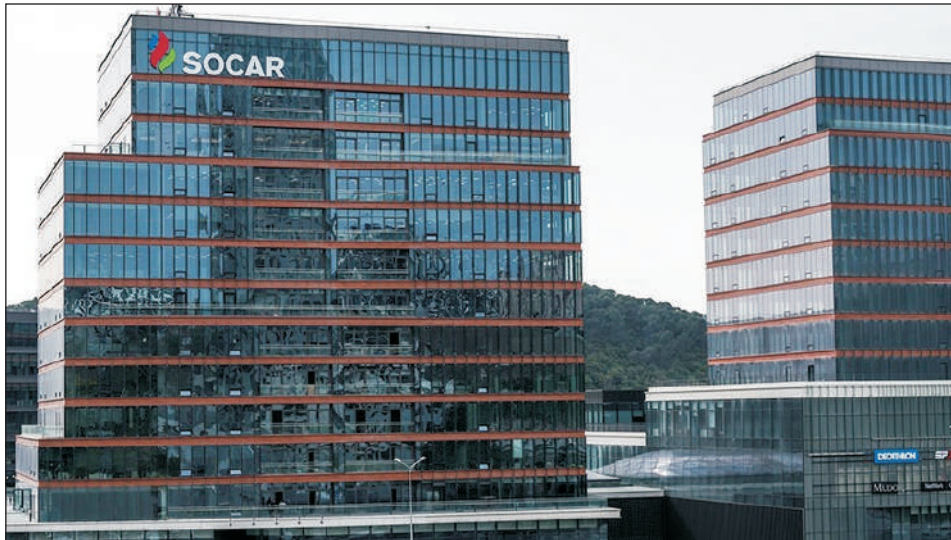
Maraqlıdır ki, İstanbulda keçirilən aksiyaları ilk yayan İran KİV-ləri olub. Habelə İran İslam İnqilab Keşikçiləri Qvardiyasına (SEPAH) məxsus informasiya vasitələri bu aksiyaların təbliğində çox fəallıq göstərmişlər.

Bakıda "dayaqlarını" itirən İran niyə öz qüvvələrini İstanbulda üzərimizə qaldırdı? Bu fakt təsdiq olunarsa, münasibətlər yenidən gərginləşə bilərmi?

Sabiq maliyyə naziri, siyasi və iqtisadi məsələlər üzrə ekspert Fikrət Yusifov bu təxribatda Qərbin "beyin mərkəzləri"nin rolunu görür: "Baş vermiş bu hadisə birmənalı şəkildə SOCAR-nı İsrailə neft satması ilə bağlı məsələ deyil. Çünki neftin dünya bazarlarında necə satıldığını hər kəs çox yaxşı bilir. Bir gündə dünyada 100 milyon barel neft istehlak edilir. Yeni bütün ölkələrin neftə olan gündəlik tələbatı bu qədərdir. Deməli, neft hasil edən ölkələr də aşağı-yuxarı bazara satış üçün bu qədər neft çıxarırlar. Burada hansı ölkədə istehsal edilmiş neftin hansı ölkəyə satılmasını həsilatla məşğul olan ölkə və ya

İki ölkəyə qarşı İstanbul təxribatı - niyə indi və kimlər?

Sabiq nazir hesab edir ki, şübhələr təkcə Tehrana bağlı qüvvələrlə məhdudlaşmır, "SOCAR Türkiyə"nin ofisi qarşısındakı təxribatçılar həm də Qərbin "beyin mərkəzləri" ilə əlaqəlidir

Ancaq bu yolla Azərbaycan-Türkiyə münasibətlərinə kölgə salmaq və ya siyasi müstəvidə hər hansı bir xoşagəlməz mühit formalaşdırmaq mümkün deyil. Azərbaycan və Türkiyə artıq bu regionun güc mərkəzinə və ən böyük söz sahibinə çevrilmiş iki qardaş ölkədir. İki qardaş ölkənin bu qədər yaxınlaşması və bütövləşməsi türkü sevməyən çoxlarını rahatsız edir. Ancaq bizi sevməyən bu güclər reallıqlarla barışmaq zorundadır".

Bu gün Azərbaycanın Avropanın etibarlı neft-qaz təchizatçısına çevrilməsi və bununla da siyasi çəkisini yetərincə artırması da çoxları tərəfindən həzm edilə bilmir. Onların gözündə balaca olan Azərbaycanın boyundan daha böyük siyasi gücə malik olması qəbul edilməzdir. Bizim haqq işimizə kobud şəkildə müdaxilə edən Fransa kimi işğalçı bir dövlətin dərslərini ona layiq şəkildə verməklə siyasi iradəmizin ölçülərini bütün dünyaya nümayiş etdirdik.

Türkiyə-Azərbaycan birliyini heç kim sarsılda bilməz. Bu iki ölkə gerçəkdən bir aradadır və onların bir millət iki dövlət formatında olan birliyi sarsılmazdır".

□ **Cavanşir ABBASLI**
"Yeni Müsavat"

Əli İnsanova hələ almadığı mandata görə sərt tənqid

"Səhiyyə naziri olanda xalq üçün nə edib ki, deputat olanda da etsin?"

Sabiq səhiyyə naziri, Haqq-Ədalət Partiyasının (HƏP) sədri Əli İnsanovun məhkəməyə müraciət etməsi ilə bağlı ötən sayımızda xəbər vermişdik.

Keçmiş nazir məhkumluğunun üzərindən götürülməsi ilə bağlı məhkəməyə ərizə yazıb. Məhkəmənin yaxın günlərdə onun müraciətinə baxaraq müvafiq qərar qəbul edəcəyi gözlənilir. Konstitusiyada "ağır cinayətlərə görə məhkum olunmuş şəxslər"in seçkilərdə namizəd olmasına qoyulan qadağanın sabiq səhiyyə naziri, Haqq Ədalət Partiyasının sədri Əli İnsanovun parlament seçkilərində iştirakına əngəl ola biləcəyi bəllidir. Sabiq nazir yalnız o halda iştirak edə bilər ki, bəraət qazansın, məhkumluğu üzərindən tam olaraq götürülsün. Əks halda, hazırkı konstitusiyaya müvafiq olaraq onun parlament seçkilərində namizəd ol-

masına məhdudiyyət var. Bəllidir ki, sabiq nazir əfvlə azadlığa buraxılsa da, bu, onun bəraət alması demək deyil. Bəraət yalnız məhkəmənin qərarı ilə verilə bilər.

Yenisabah.az Əli İnsanovun partiyadaşlarından birinə

istinadən ilginclik iddia ilə çıxış edib. Bildirilir ki, onun seçki marafonuna qatılmasına dair ilkin razılıq var. Keçmiş nazirin növbədən kənar parlament seçkilərində mandat qazana biləcəyi istisna olunmur. Partiyadaşının bildirdiyinə görə,

parlamentdə təmsil olunduqdan sonra Əli İnsanov "konstruktiv müxalifət" kimi keçmiş silahdaşlarına savaşa açacaq.

Bəs parlamentdəki müxalif partiyalar Əli İnsanovun parlamentdə "konstruktiv mü-

xalifət" olacağına necə yanaşırlar?

Milli Cəbhə Partiyasının sədr müavini Məhəmməd Əsədullazadə "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Əli İnsanovun partiyası ilə birgə parlament seçkilərində iştirakı onların hüquqlarıdır. Əli İnsanovun üzərində məhkumluğun olması bu gün onun şəxsən namizəd olmasını əngəlləyir. Ancaq bu baryerin aradan qalxmasının da hüquqi yolları var. Sabiq nazir də bu hüquqlardan istifadə etmək istəyir, normaldır: "Əli İnsanov uzun illər hakimiyyətdə təmsil olunub. Sonra uzun müddət həbs həyatı yaşayıb. Həbsdə olduğu illərdə və azad edildikdən sonrakı bir neçə ildə hakimiyyətə qarşı radikal mövqeyi ilə seçilib. Sonra iqtidarla partiyalar arasında aparılan dialoqda iştirak etdi. Konstruktiv mövqeyə keçməyə başladı. İndi isə məhkumluğun götürülməsi üçün hüquqi prosedura başlayıb. Hətta özü şəxsən və partiyası seçkidə iştirak edib parlamentdə təmsilçilik qazansa belə, bu, nəyi dəyişəcək? Bu, Əli İnsanovun deputat mandatı əldə etməsi və partiyasının parla-

ment partiyası olmasından başqa cəmiyyət üçün nəyisə dəyişəsi deyil. Adam səhiyyə naziri olanda xalq üçün nə edib ki, deputat olanda da etsin? Bu, mənim üçün sual yadır. Partiya olaraq iştirakında problem görmürəm. Düşünürəm ki, deputat olarsa, partiyası parlamentdə təmsil olarsa, sadəcə bu parlamentdə partiyaların kampaniyasına təsir edər. Əli İnsanov indi olduğu kimi parlamentdə də konstruktiv siyasətini aparacaq. Əli İnsanov müxalifət olmayacaq. İqtidaryönlü olaraq və mandat əlsa, deputat kürsüsündən müxalifətə hücumları ilə seçiləcək".

Ədalət, Hüquq, Demokratiya Partiyasının sədr müavini Niyaməddin Orduxanlı isə bildirdi ki, Əli İnsanovun deputatlığa namizəd olması üçün bir sıra hüquqi prosedurlar həyata keçirilməlidir. Bütün bunlar reallaşarsa, Əli İnsanov deputat olar. Bu zaman isə Əli İnsanovun gələcəkdə parlamentdə konstruktiv müxalifət olması, onun fəaliyyətindən asılı ola bilər.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

“Regionda sabitliyin olması ABŞ-ın marağındadır. İmzalanacaq sülh razılaşması uzun illərdir davam edən münaqişəyə tamamilə son qoyacaq, eyni zamanda Azərbaycanın və Cənubi Qafqazın dünya miqyasında oynadığı rol dəyişəcək”.

“Yeni Müsavat” bildirir ki, bu, ABŞ prezidenti Co Baydenin Bakı Enerji Həftəsi çərçivəsində 29-cu Beynəlxalq Xəzər Neft və Qaz Sərgisi (“Caspian Oil&Gas”) və 12-ci Xəzər Beynəlxalq Energetika və Yaşıl Enerji Sərgisinin “Caspian Power” açılış mərasimində oxunan məktubunda əksini tapıb. Bayden bildirib ki, ABŞ bu istiqamətdəki səy və ambisiyaları dəstəkləyir, müxtəlif prinsiplər üzrə əldə olunan razılaşmalarla həmfikir olduğunu ifadə edir. “Mən növbəti aylarda da əlaqələrin daha da dərinləşməsi istiqamətində atılacaq bütün addımlara dəstəyimi ifadə etmək istəyirəm. Uğurla keçəcək Bakı Enerji Həftəsinin iştirakçılarına xoş arzularımı çatdırıram!” - ABŞ prezidenti qeyd edib. Ağ Ev rəhbərinin çıxışında ikinci mühüm məqam enerji təhlükəsizliyi ilə əlaqədardır. Bayden qeyd edib ki, Bakı noyabrda COP29-a ev sahibliyinə hazırlaşır: “Bu, Azərbaycan üçün unikal imkan yaradır. Azərbaycan Avropada global enerji təhlükəsizliyində sütun rollarından birini oynayır. Azərbaycanın təmiz enerjiyə artan diqqətinə görə minnətdarlığımı bildirmək istəyirəm. Xəzərin potensialı Azərbaycanın gələcəkdə təmiz enerji sahəsində istehsalını ənənəvi enerji istehsalını üstələməyə gətirib çıxara bilər”.

Göründüyü kimi, ABŞ lideri iki mühüm bəyanatla regiona və Azərbaycana mesajlar ötürüb. Onlardan biri sülh sənədinin imzalanması fonunda Azərbaycanın dünya miqyasında oynadığı rol dəyişəcəyi anonsudursa, digəri Bakının Qərbin enerji təhlükəsizliyində sütunlardan biri kimi qiymətləndirilməsidir. Elə dövlət başçısı İlham Əliyev də qeyd edib ki, təchizatımızın coğrafiyası bundan sonra genişlənəcək: “Biz bir sıra ölkələrlə fəal danışıqlar mərhələsindəyik. Onların da Azərbaycan qazına ehtiyacı var. Biz onların enerji təhlükəsizliyini təmin edəcəyik”.

Baydenin bəyanatlarına gəlinə, bu, sülh sənədinin COP29-dək imzalanacağı ilə bağlı gözləntiləri daha da gücləndirir. Son zamanlar Bakıdan, İrəvandan, ayrı-ayrı mərkəzlərdən və analitiklərdən oxşar proqnozlar səslənir. Hətta erməni baş nazir Paşinyanın Bakıda keçiriləcək tədbirdə iştirakı istisna edilmir. Ən azından buna qədər çərçivə sazişi imzalana bilər. ABŞ prezidentinin açıqlamaları isə bu ehtimalları həm artırır, həm də ikitərəfli danışıqlar modelinə kənar-

dan motivasiya və stimula verir. O ki qaldı ABŞ liderinin enerji təhlükəsizliyi haqda dedikləri, bu da Avropanın ayrı-ayrı təsisatlarından səslənən çağırışlara, qəbul edilən qətnamələrə baxmayaraq, Bakı ilə Qərb arasında əməkdaşlığın daha da güclənməyini düşünməyə əsas verir.

açıqlamalar və yumşaq bəyanatlar verirlər, lakin Moskva və İrəvan öz problemlərini di-aloqla həll etməlidirlər. Azərbaycan isə ikitərəfli danışıqlarda maraqlıdır”.

Politoloq Elxan Şahinoğlunun sözlərinə görə, Baydenin Beynəlxalq Xəzər Neft-Qaz Sərgisi ilə bağlı azərbaycanlı həmkarı İlham

İqtisadçı-ekspert Natiq Cəfərli hesab edir ki, Bayden enerji təhlükəsizliyi ilə bağlı məlum elanı verib: “Avropa Birliyinin enerji komissarı, İtaliya, Almaniya və digər Qərb ölkələrin energetika nazirləri buna bənzər bəyanatlar veriblər. Bakı-Tiflis-Ceyhan, sonra TAP və TANAP layihələrinin işə düşməsi ilə Azərbaycanın

Baydendən Bakıya iki mühüm mesaj

ABŞ lideri sülh müqaviləsinin Azərbaycanın və Cənubi Qafqazın dünya miqyasında oynadığı rol dəyişəcəyini anons etdi, Bakını Avropanın enerji təhlükəsizliyində sütunlardan biri adlandırdı - reaksiyalar

Xüsusən də Ukrayna müharibəsinin Rusiya üçün yaratdığı sanksiyalar Azərbaycanın enerji məhsullarına Avropada tələbatı birə beş artırıb. Hərçənd Azərbaycan Rusiya ilə müttəfiqlik sənədi imzalayıb, koalisiyada iştirak etmir, sanksiyalara qoşulmayıb, bununla belə, Azərbaycanın Kiyeve humanitar yardımı, eləcə də Avropa üçün enerji təhlükəsizliyində oynadığı mühüm rol Bayden tərəfindən yüksək qiymətləndirilir.

Deputat Asim Mollazadə “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, sülh sənədi ilə bağlı məsələlər Azərbaycanla Ermənistan arasında həll olunur. Deputat vurğuladı ki, İrəvan sülh istiqamətində addımlar atmağa məcburdur, onun başqa seçimi yoxdur: “Buna görə kənar motivasiyaya ehtiyac yoxdur, Ermənistan normal dövlətə çevrilməli, kimlərsə əlində maşa kimi istifadə edilməməlidir. Çünki sülh müqaviləsi Ermənistan və bölgə üçün yeni perspektivlər, əməkdaşlıq imkanları açır”. **A.Mollazadə ikitərəfli danışıqların Vaşinqton tərəfindən dəstəklənməsi və Rusiyanın vasitəçi kimi kənarda qalması fikirlərinə belə cavab verdi:** “Mənə elə gəlir ki, Ermənistan-Rusiya münasibətlərinin yaxın müddətdə düzəlməsini gözləməyək. Hərçənd bəzi

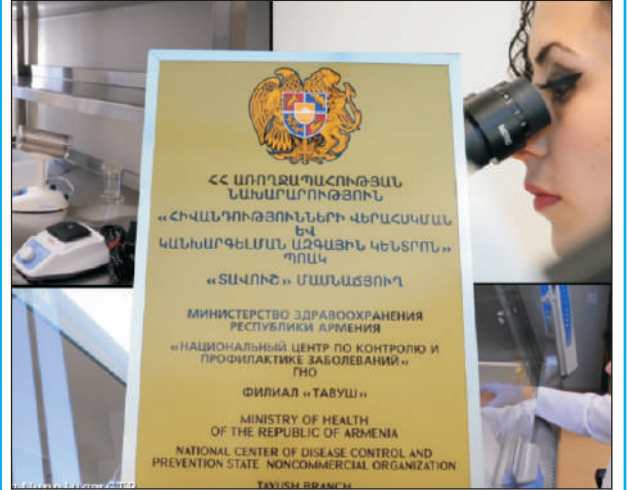
Əliyevə bu il göndərdiyi təbrik məktubunun mətni ilə ötənlik məktubun mətnini müqayisə edib: “Bayden ötənlik sərgi ilə bağlı İlham Əliyevə göndərdiyi məktubda diqqəti daha çox enerji əməkdaşlığına və enerjinin dünya bazarlarına çatdırılması imkanlarına yönəlmişdi. Ağ Ev sahibi builki məktubunda yenə enerji əməkdaşlığı barədə cümlələr yazsa da, diqqəti bölgədə sülhün əldə olunmasına yönəldib. Görünür, Bayden üçün təbrik məktubunu hazırlayan müşavirlər özləri üçün Azərbaycanla Ermənistanın sülhə yaxınlaşdığını müəyyən edə bilməyiblər. “Uzunmüddətli sülh sazişi illərlə davam edən münaqişələrə son qoyacaq, Cənubi Qafqazı dəyişdirəcək. Azərbaycanın regiondakı rolunu əsaslı şəkildə dəyişəcək” yazan Bayden ABŞ-ın bu cəhdi dəstəkləməyə hazır olduğunu bildirib”. **Analitikin fikrincə, məktubdan da göründüyü kimi, Ağ Ev Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh sazişinin qısa zamanda imzalanmasında maraqlıdır və bu zaman vasitəçilik təklifi ilə çıxış etmir:** “Vaşinqtonun mövqeyi təxminən belədir: “Bakı və İrəvan sülh sazişini imzaladığı, regional əməkdaşlığa başladığı andan Azərbaycanın bölgədə liderliyini qəbul edəcəyik”.

enerji məhsulları Avropada önəmli rol oynadı. Xüsusən loqistik və asılılıq səviyyəsini götürsək, Şərqi Avropa dövlətləri, Balkan ölkələri rus qazından həddən artıq asılı idi. İndi Azərbaycanın Şərqi və Cənubi Avropa ölkələri üçün böyük əhəmiyyəti var. Məsələn, Bolqarıstana 1 milyard kub qaz satılması müqaviləsi var, o cümlədən Macarıstan, İtaliyanın qazla təmin edən ölkəyə çevrilməsi. İtaliyaya 7 milyard kub qaz satılır. Bu mənada Azərbaycan güvənli ölkəyə çevrilib və Bakı götürülən bütün öhdəlikləri yerinə yetirib. “Şahdəniz”, “Ümid” yataqlarının işə düşməsi ilə daha böyük qaz nəqli imkanları yaradır”. **N.Cəfərlinin sözlərinə görə, Azərbaycan ətraf ölkələrdən də Avropaya qaz nəqlində mühüm rol malikdir:** “İraqdan Türkiyəyə boru kəmərləri ilə çəkiləcək qazın Avropa bazarına çatdırılması mümkündür. Yeni tək öz qazımız deyil, ətraf ölkələrin imkanlarından da istifadə etməklə Avropaya qaz veririk. Bu mənada Azərbaycanla danışıqlar uğurlu gedir. O baxımdan, Baydenin və digərlərinin açıqlamaları göstərir ki, Azərbaycan hər tərəfə sərf edəcək enerji siyasəti yürüdür, eyni zamanda ölkəyə valyuta gəlirlərinin axın etməsinə səbəb olur”.

□ **Emil SALAMOĞLU, “Yeni Müsavat”**

Ermənistanda ABŞ-ın bioloji laboratoriyaları yoxdur?

Keçmiş müdafiə naziri Arşak Karapetyanın sensasiyalı çıxışına İrəvanda səfirliyin reaksiyası

Məlum olduğu kimi, ötən həftə Moskvada Rusiya və Ermənistan münasibətlərinin müzakirə olunduğu birgə platforma- “Lazarev klubu”nun iclasında Ermənistanın keçmiş müdafiə naziri Arşak Karapetyan sensasiyalı çıxış edib. General Moskvadakı çıxışında bəyan edib ki, onun əldə etdiyi məlumata görə, Ermənistanın şimal rayonlarında bugünlərdə olan daşqın zamanı Amerikanın bioloji laboratoriyaları su altında qalıb. “Erməni virusoloqlarının fikrincə, bununla əlaqədar ölkədə naməlum xəstəliklərin epidemiyası gözlənilir”, - deyərək bildiriş.

Sovet dövründə Ermənistan SSR Mikrobiologiya İnstitutu mikrobiologiya üzrə ən böyük mərkəz sayılırdı. 90-cı illərdə institutun elmi-tədqiqat işləri ABŞ və Böyük Britaniyanı maraqlandırıb. Ermənistanlı mütəxəssisləri Qərb ölkələrində təcrübə keçməyə dəvət ediblər. Laboratoriyalar Ermənistan səhiyyə sistemində daxildir, lakin ABŞ Müdafiə Nazirliyi yanında Təhlükənin Azaldılması üzrə Agentliyin onlara birbaşa çıxışı var. Yerli mütəxəssislərlə yanaşı, orada amerikalılar da işləyirlər.

Yeri gəlmişkən, iki il əvvəl tanınmış rusiyalı araşdırmaçı jurnalist Arkadi Mamontovun “Andromeda ştammi” adlanan sənədli filmində keçmiş SSRİ respublikalarının ABŞ bioloji laboratoriyalarından söz açıları. Filmə Ermənistandakı laboratoriyalar haqda təkzibolunmaz faktlar vardı. Jurnalist bildirib ki, 3 milyon əhali olan Ermənistanda 12 belə laboratoriya mövcuddur. Filmə bildirilirdi ki, ABŞ biolaboratoriyaları Moskvaya qarşı yönəlib. “Niyə virusların yayılmasının qarşısının alınmasını ABŞ Səhiyyə Nazirliyi deyil, Pentaqon maliyyələşdirir” sualına erməni ekspertlərdən birinin cavabı belə olmuşdu: “Ermənistanda əsasən brusellyoz, Sibir xorasının bioloji silah kimi istifadəsinin eksperimentləri keçirilir”.

Bu ilin yanvarında Ermənistanın müdafiə naziri Suren Papikyan Pentaqonla bu məsələ ilə bağlı müqavilə də imzalayıb. Daha bir laboratoriyanın Gümrü şəhərində, Rusiyanın 102-ci hərbi bazası yaxınlığında qurulması nəzərdə tutulub.

“Ermənistanda ABŞ-ın bioloji laboratoriyaları yoxdur”.

Teleqraf.com xəbər verir ki, bu barədə Ermənistan mediasının sorğusuna cavab olaraq ABŞ-ın İrəvanda səfirliyindən bildirilib.

“Ermənistanda ABŞ-ın bioloji laboratoriyaları yoxdur. ABŞ-ın Risklərin Azaldılması Agentliyi Ermənistanın dövlət laboratoriyalarının təmiri üçün Ermənistan hökumətinə müəyyən yardımlar göstərib. Ermənistan hökumətinin bioloji laboratoriyalarının hazırkı vəziyyəti ilə bağlı sualları Ermənistan hökumətinə göndərməyi təklif edirik”, - açıqlamada deyilir.

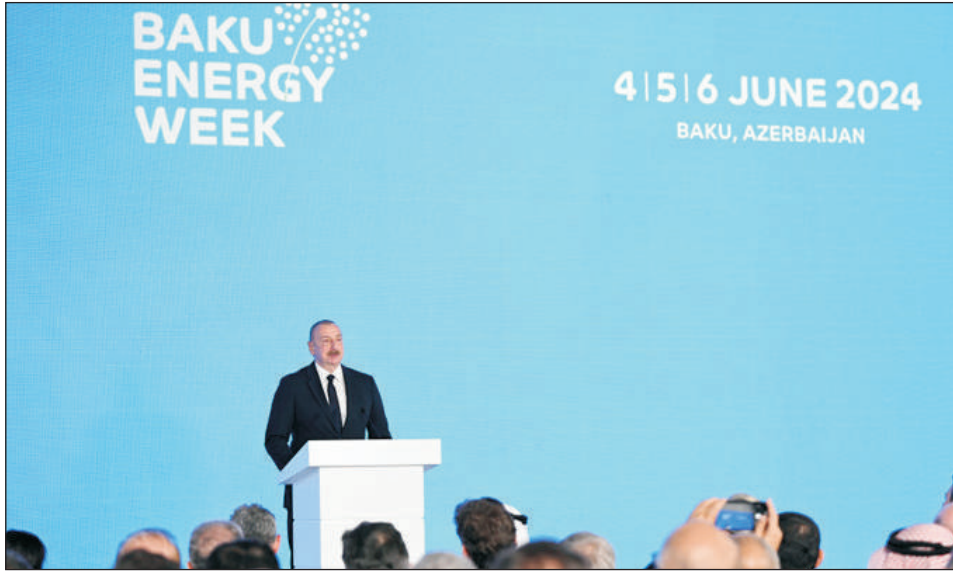
□ **“Yeni Müsavat”**

Iyunun 2-dı Bakı Enerji Həftəsi işə başlayıb. Bakı Enerji Həftəsi özündə üç mötəbər tədbiri birləşdirir. Bunlar 29-cu Beynəlxalq Xəzər Neft və Qaz Sərgisi “Caspian Oil&Gas”, 12-ci Xəzər Beynəlxalq Energetika və Yaşıl Enerji Sərgisi “Caspian Power” və 29-cu Bakı Enerji Forumudur. “Caspian Oil&Gas” və “Caspian Power” sərgiləri Bakı Ekspo Mərkəzində, Bakı Enerji Forumu isə ekoloji konseptdə inşa edilmiş Bakı Konqres Mərkəzində təşkil edilib.

Rəsmi məlumata əsasən, Bakı Enerji Həftəsi çərçivəsində keçiriləcək müzakirələrdə 37 ölkədən 300-dək şirkət iştirak edir. Tədbirdə Azərbaycanla yanaşı, ABŞ, Almaniya, Avstraliya, Avstriya, Belarus, Belçika, Bəhreyn, Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri, Bolqarıstan, Böyük Britaniya, Çexiya, Çin, Əlcəzair, Finlandiya, Fransa, Gürcüstan, Hindistan, İraq, İsrail, İsveç, İtaliya, Latviya, Qazaxıstan, Qətər, Macarıstan, Monako, Niderland, Norveç, Özbəkistan, Rumıniya, Rusiya Federasiyası, Səudiyyə Ərəbistanı, Sloveniya, Türkiyə, Ukrayna və Yaponiya iştirak edir. Bu ölkələr arasında İsveç, Hindistan və Sloveniyadan olan şirkətlər ilk dəfədir ki, tədbirə qatılırlar. Bu ilki sərginin tərkibi iştirakçıların ümumi sayının 15 faizini təşkil edən yeni şirkətlər hesabına yenilənib. Onların əksəriyyəti Azərbaycanın “yaşıl enerji” sahəsinə yüksək maraq göstərən xarici iştirakçılardır. Sərgi sahəsinin 40 faizi tanınmış şirkətlərə, sərgilərin daimi iştirakçılarına məxsusdur.

Tədbirdə çıxış edən Prezident İlham Əliyev bildirib ki, Azərbaycanda ilk neft-qaz sərgisi 1994-cü ildə keçirilib: “O vaxtdan bəri Azərbaycanın enerji sektoruna birbaşa xarici sərmayənin cəlb edilməsində çox vacib rol oynayıb”. Həmin vaxtdan bəri bu tədbirin miqyasının genişləndiyini və artıq Bakı Enerji Həftəsi adlandırıldığı vurğulayan dövlət başçısı bildirib: “Bakı Enerji Həftəsi enerji siyasətinin bütün seqmentlərini əhatə edir - neft, qaz, emal, ixrac və əlbəttə ki, yaşıl enerji”.

Dövlət başçısı Azərbaycan qazının Avropanın enerji təhlükəsizliyinin təmin olunmasında rolundan danışıraq, bu baxımdan, “Şahdəniz” layihəsinin qaza olan qıtlığı aradan qaldırdığını deyib: “Bu il bizim ixracımız 24 milyard kubmetrdən ar-

Prezident: “Sözümüz

imzamız qədər dəyərlidir”

Bakıda regional və beynəlxalq əhəmiyyətli tədbirdə mühüm razılaşmalar əldə olundu

tıq olacaq. Bu gün 8 ölkə Azərbaycan qazını idxal edir. Azərbaycan qaz təchizatı məsələlərində özünü etibarlı tərəfdaş kimi artıq sübut edib. Avropa Komissiyası Azərbaycanı ümum-Avropa qaz təchizatçısı adlandırır. Yeni bu gün qazımızı idxal edən 8 ölkə Avropa ölkəsidir. Təchizatımızın coğrafiyası bundan sonra genişlənəcək. Biz bir sıra ölkələrlə fəal danışıqlar mərhələsindəyik. Onların da Azərbaycan qazına ehtiyacı var. Biz onların enerji təhlükəsizliyini təmin edəcəyik”.

İ.Əliyev Azərbaycanın etibarlı tərəfdaş kimi tanındığını vurğulayıb: “Bizim vədlərimiz, sözümüz imzamız qədər dəyərlidir. Son 30 il ərzində imzalanan bütün müqavilələr həyata keçirilib, onlar parlament səviyyəsində ratifikasiya edilib və qanun şəklində imzalanıb. Yeni həmin müqavilələrin bir sözü, bir ifadəsi belə dəyişdirilməyib. Məhz bunun səbəbidir ki, biz yaşıl enerji, bərpaolunan enerji baxımından da eyni marağı görürük”.

Prezidentin sözlərinə görə, 2027-ci ilin sonunda Azərbaycanda 2 qıqavat bərpaolunan enerji əldə olunacaq: “Bu, olduqca real rəqəmdir və hələ ki başlanğıcdır”. Azad olunmuş Qarabağ və Şərqi Zəngəzur bölgəsində su elektrik enerjisi baxımından

nəhəng potensialın olduğunu vurğulayan dövlət başçısı bildirib: “2020-ci ilin noyabrında həmin əraziləri azad edəndən sonra biz artıq 270 meqavat gücündə su elektrik stansiyaları istismara vermişik. Üç-beş il ərzində biz bu rəqəmi 500 meqavata çatdıracağıq. Yeni, 1 qıqavat bərpaolunan enerji bizə 500 milyon kubmetr qaza qənaət etməyə imkan verəcək, beynəlxalq bazarların buna ehtiyacı var və olacaq”.

Bakı Enerji Həftəsinin açılış mərasimində məktub göndərən **Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan** tədbirin ölkələr arasında əməkdaşlığın genişlənməsinə töhfə verməsini arzulayıb. Azərbaycanda həyata keçirilən enerji layihələrinin Avropanın enerji təhlükəsizliyində mühüm rol oynadığını vurğulayan Türkiyə Prezidenti qeyd edib ki, Türkmənistan qazının ixracı artıq zaman məsələsidir və bu, Türkiyə və Azərbaycanın ortaq uğur olacaq: “Bakı-Tiflis-Qars dəmir yolu Orta dəhliz üçün strateji önəmə malikdir. Enerji mənbələrin şaxələndirilməsi üçün Azərbaycanla birgə çalışırıq, Naxçıvana qaz kəmərinin çəkilişini yaxın zamanda tamamlayacağıq. Azərbaycanla Ermənistanın münasibətlərinin normalaşması istiqamətində addımları alqışlayır və imzalanması gözlənilən sülh

sazişini tarixi fürsət sayırıq”.

Avropa Komissiyasının enerji siyasəti strategiyası və koordinasiya üzrə direktoru Kristina Lobillo Borrero Bakı Enerji Həftəsi çərçivəsində 29-cu Beynəlxalq Xəzər Neft və Qaz Sərgisi (“Caspian Oil&Gas”) və 12-ci Xəzər Beynəlxalq Energetika və Yaşıl Enerji Sərgisi-nin “Caspian Power” açılış mərasimində bildirib ki, Avropa energetika sahəsində Azərbaycanla əməkdaşlığa böyük əhəmiyyət verir. O, Avropa İttifaqının Azərbaycanla bu sahədə əməkdaşlığı davam etdirməkdə maraqlı olduğunu vurğulayıb: “Avropa Komissiyasının Prezidenti Ursula fon der Lyayen və energetika üzrə komissar Kadri Simpson enerji sahəsində strateji əməkdaşlığımıza böyük əhəmiyyət verir. Azərbaycanın Cənub Qaz Dəhlizi ilə Avropaya ixrac olunan qazı 2021-ci ildə 40 faiz artırıb, bu, bizə enerji böhranının pis nəticələrindən yayınmağa kömək edib. Bizim əməkdaşlığımız həm də enerji sahəsində keçidin gücləndirilməsinə yönəlib. Azərbaycan, Gürcüstan, Rumıniya və Macarıstan arasında yaşıl dəhliz təşəbbüsünü qeyd etmək istəyirəm. Digər ölkələr də bu təşəbbüsdə iştirakda maraqlıdır. Avropa İttifaqının COP29-un qlobal uğur olması sayəsində

dəstəyinə də tam əmin ola bilərsiniz”.

Bakı Enerji Həftəsi çərçivəsində Prezident İlham Əliyev və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin sənaye və qabaqcıl texnologiyalar naziri Sultan Əhməd Əl Cabir Neftçala, Biləsuvar Günəş elektrik stansiyalarının və Abşeron-Qaradağ Külək Elektrik Stansiyasının təməlini qoyublar.

Bundan əlavə, SOCAR-la Türkiyənin BOTAŞ şirkəti arasında təbii qaz təchizatı, nəqli və tranziti

lərini əhatə edir. İmzalama mərasimində SOCAR-la “Masdar” şirkəti arasında bərpa olunan enerji mənbələri sahəsində birgə uğurlu əməkdaşlığın enerji mənbələrinin şaxələndirilməsi, ölkəmizin alternativ enerji potensialından istifadənin genişləndirilməsi, həmçinin enerji keçidinin təmin olunması məqsədini daşıdığı diqqətə çatdırılıb.

SOCAR-dan “Yeni Müsavat”a bildirildiyinə görə, bu sənəd Azərbaycanın 2030-cu ilə qədər elektrik enerjisinin qoyuluş gücündə bərpaolunan enerjinin payının 30 faizə çatdırılması hədəfinə nail olmasında önəmli rol oynayacaq: “Layihələrin icrası nəticəsində illik

təxmini 2.3 milyard kVt saat elektrik enerjisinə qənaət olunacaq ki, bunun da nəticəsində təxminən illik 1 milyon ton karbon emissiyasının atılmasının qarşısı alınacaq. Beləliklə, təməli qoyulan külək və günəş elektrik stansiyaları layihələri ölkəmizin yaşıl gündəliyinin məqsədlərinə uyğun olmaqla, davamlı inkişafın təmin olunmasına əvəzsiz töhfə verəcək”.

İqtisadçı-alim, Milli Məclisin üzvü Vüqar Bayramovun sözlərinə görə, Bakı Enerji Həftəsi regionun ən böyük və vacib tədbirlərdəndir: “Burada dünyanın aparıcı ölkələrinin şirkətləri təmsil olunur. Bütün bunlar isə onlardan xəbər verir ki, kifayət qədər böyük iştirakçılıq və coğrafi baxımdan geniş regionu əhatə edən bir tədbirdir. Həmçinin Azərbaycanın enerji imkanlarının yenidən təqdim olunması və xüsusən regionun eləcə də Avropa İttifaqının enerji təhlükəsizliyində Azərbaycanın rolunun artmasını şərtləndirən faktorlar baxımından da vacibdir. Azərbaycan Prezidentinin qeyd etdiyi kimi, enerji siyasətinin bütün seqmentlərini əhatə edir. Bu tədbir eyni zamanda yaşıl enerji sahəsində potensialın qiymətləndirilməsi və yeni əməkdaşlıq imkanlarının tapılmasına xidmət edəcək”.

Bakı Enerji Həftəsi çərçivəsində həmçinin SOCAR-la Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin “Masdar” şirkəti arasında üç bərpa olunan enerji layihəsi üzrə Səhmdarlar Sazişləri imzalanıb. Sazişlər Azərbaycanla bir külək və iki günəş elektrik stansiyaları layihə-

Rusiyanın yüksək səviyyəli diplomatinin bildirdiyinə görə, Rusiya Xarici İşlər Nazirliyi və Ədliyyə Nazirliyi Əfqanıstan hökumətinə rəhbərlik edən “Taliban”ın Rusiyanın terror təşkilatları siyahısından çıxarıla biləcəyinə dair təkliflərini Vladimir Putinə təqdim edib.

Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin Asiya üzrə ikinci şöbəsinin direktoru Zəmir Kəbulov Rusiyanın TASS dövlət xəbər agentliyinə deyib ki, “Taliban” hərəkatının terror təşkilatları siyahısından çıxarılması Moskva Əfqanıstan hökumətini tanıyıb-tanımadıq barədə qərar verməyə imkan verir. Rusiyanın xarici işlər naziri Sergey Lavrov da deyib ki, “Taliban” Əfqanıstanda “əsl qüvvədir” və Moskvanın qadağan olunmuş təşkilatları siyahısından çıxarılmasının mümkünüyü obyektiv reallığı əks etdirir.

Bu arada Qazaxıstan “Taliban”ı terrorçular siyahısından çıxarıb. Bu barədə məlumatı ölkənin prezidenti Kasım-Jomart Tokayev açıqlayıb.

Xatırladaq ki, Azərbaycan Prezidentinin 28 iyul 2021-ci il tarixli sərəncamı ilə İlham Məmmədov ölkəmizin Əfqanıstan İslam Respublikasındakı səfiri təyin olunub. O, bu il fevralın ortalarında Kabilə gedib və Talibanın xarici işlər naziri Əmir Xan Mütəqqi ilə görüşüb.

Onu da bildirdik ki, Əfqanıstan Azərbaycanın müstəqilliyini 1991-ci il dekabrın 21-də ilk tanıyan dövlətlərdən biridir. 1994-cü ildən ölkələr arasında diplomatik münasibətlər mövcuddur. 2012-ci ildən Bakıda Əfqanıstanın səfirliyi fəaliyyət göstərir.

Azərbaycan Əfqanıstanın keçmiş hakimiyyətləri ilə sıx əməkdaşlıq edirdi. İndiyə qədər Azərbaycan Respublikası ilə Əfqanıstan İslam Respublikası arasında 15 sənəd imzalanıb. Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisində Azərbaycan-Əfqanıstan parlamentlərarası əlaqələr üzrə işçi qrupu fəaliyyət göstərir və rəhbəri Musa Qasımlıdır.

Onu da bildirdik ki, “Taliban” üsyançıları 2021-ci il avqustun 15-də hakimiyyətə qayıdıb və ABŞ-ın başçılıq etdiyi xarici qüvvələrin Əfqanıstandan çıxarılmasından sonra tamamilə kişilərdən ibarət “Taliban” hökuməti yaradıb.

Musa Qasımlı “Yeni Müsavat”a dedi ki, “Taliban” artıq bir neçə ildir ki, Əfqanıstanda hakimiyyətdədir, dünyanın bəzi ölkələri ilə əlaqələr qurub, tanınma prosesi baş verib, müxtəlif sahələrdə əməkdaşlıq həyata keçirir: “Azərbaycanla Əfqanıstan arasında münasibətlərə ən düzgün qərarı dövlətimiz verəcək. Milli maraqlarımız əsas götürüləcək. Hər hansı bir təşkilatın ölkədə ha-

kimiyyətə gəlməsi və getməsi o xalqın öz işidir. Biz Əfqanıstanda sabitliyin olmasında, xalqın dinc şəraitdə yaşamasında maraqlıyıq”.

AMİP liderinin köməkçisi, politoloq Əli Orucov qeyd etdi ki, 2021-ci ildə hakimiyyəti ələ keçirən, bir çox ölkələr tərəfindən terror siyahısına salınan “Tali-

ban”ın Əfqanıstanda hakimiyyətə yenidən gəlməsi yeni reallıqlar yaradıb. Mövcud reallıqları düzgün qiymətləndirən ölkələr qərarlarına yenidən ba-

loji addımı atmağa hazırlaşır. Lakin Azərbaycanın belə bir siyahısının olduğunu bilmirəm, yəni bizdə bu cür terrorçu siyahısı olmadığı üçün bu formallığa gerek yoxdur. Ancaq düşünürəm ki, Bakı bu məsələdə qabağa düşəcək. Ehtimal edirəm ki, ehtiyatlı addım atılacaq. Əfqanıstan Azərbaycana çox uzaq ölkə deyil. Tari-

Azərbaycan “Taliban”la anlaşma yolunda

Səfir göndərilməsinə baxmayaraq, Bakı ilə Əfqanıstanın qanuni iqtidarı arasında hər hansı rəsmi təmas yoxdur, amma...

ban” xarici işğalçı güclərə qarşı yaradılmış silahlı müqavimət hərəkatıdır: ““Taliban” 1996-2001-ci ilədək Əfqanıstanın bütün ərazilərini idarə edirdi. Lakin məlum 11 sentyabr terror hücumundan sonra ABŞ-ın rəhbərlik etdiyi antiterror koalisiyasının Əfqanıstana hücumu nəticəsində “Taliban” hakimiyyəti süqut etsə də, silahlı mübarizəsini dayandırmadı. Uzun sürən müqavimət “Taliban”ın ABŞ-ı ölkədən çıxarması və yenidən hakimiyyətə gəlməsi ilə nəticələndi. “Taliban” Əfqanıstanda iqtidarda olsa da, hələ də terror təşkilatı kimi tanınması beynəlxalq təcrid vəziyyəti yaradıb. Azərbaycanla Əfqanıstan arasında münasibətlər hakimiyyətlərin dəyişməsindən asılı olmayaraq sabit qalıb. Əfqanıstan cəmiyyətində Azərbaycana, Azərbaycanın da Əfqanıstanla dostluq münasibətləri mövcuddur. Birinci Qarabağ müharibəsində Əfqanıstandan gələn onlarla könüllü döyüşçü Azərbaycan əsgəri ilə çiyin çiyinə erməni-rus hərbi işğalçı qüvvələrinə qarşı vuruşdular. Azərbaycan-Əfqanıstan əlaqələri təkcə iqtisadi, ticari əlaqələr deyil, humanitar, mənəvi bağlılıqlar da var. Əfqanıstan-

xaraq Əfqanıstanla diplomatik münasibətlərini qurur. Doğrudur, şəxsən mənəm “Taliban” rejiminin yaratdığı Əfqanıstan İslam Əmirliyi dövlətindəki sərt islam idarəçiliyinə mövqeyim birmənalı deyil. Ancaq fundamental olaraq yanaşsaq, dövlətlərarası münasibətlər subyektiv baxışlara əsaslanmır və Əfqanıstan beynəlxalq aləmin subyektivi olaraq qalır”.

Tanınmış siyasətçisi Kənan Rövşənoğlu səfir göndərilməsinə baxmayaraq, Azərbaycan rəhbərliyi ilə “Taliban” arasında hər hansı bir rəsmi təmasın olmadığını söylədi: “Düzdür, Bakı Kabilə səfir göndərüb. Amma hələlik qarşılıqlı olaraq hər hansı yüksək səviyyədə açıq görüş olmayıb. Bu yaxın ki, gələcəkdə olar. Ancaq əsas odur ki, Bakı artıq səfirini göndərüb. Bu da Mərkəzi Asiya ilə əlaqələrin inkişafı ilə bağlıdır. “Taliban” artıq Əfqanıstanın reallığıdır və bir çox region ölkələri bunu qəbul edir. Rusiya “Taliban”la artıq 2 ildən çoxdur ki, təmaslar həyata keçirir, “Taliban” heyəti bir neçə dəfə Moskvada olub. Oxşar addımı indi Qazaxıstan atıb, “Taliban”ı terrorçu siyahısından çıxarıb. Rusiya da ana-

xi, mədəni əlaqələr var, hazırda iqtisadi baxımdan Əfqanıstan mühüm enerji və nəqliyyat dəhlizinin üzərində yerləşir. Ən mühümü Əfqanıstanda böyük Azərbaycan - Qızılbaş Qarabağlılar icması var. Əfqanıstan azərbaycanlıları bizim üçün bu ölkədə təbii diaspor rolunu oynayır. Yəni bizim “Taliban”la düşmən olmamaq üçün ciddi əsaslarımız var. “Taliban” üzərində Çinin ciddi təsiri var. Daha əvvəl yalnız ərəb ölkələri və Pakistan “Taliban”a təsirli hesab olunurdu, indi “Taliban” həm də Çinlə müttəfiqdir. Onu da qeyd etmək lazımdır ki, “Taliban” həm Əfqanıstanın coğrafi mövqeyi, həm də bu qruplaşmanın ideoloji, hərbi və dini gücü baxımından regionda sabitliyin əsas indikatoru rolundadır. Yeni Mərkəzi Asiyanın sabitliyi “Taliban”dan və onun hərəkatlarından çox asılıdır. Bunu region ölkələri də anlayır, bu səbəbdən də “Taliban” və region ölkələri arasında inteqrasiya prosesi gedir. Lakin bunun elə də hamar və rahat olacağını düşünmürəm. Hər bir halda, inteqrasiya və əməkdaşlıq müsbət hadisədir”.

□ **Cavanşir ABBASLI**
“Yeni Müsavat”

Əli Əsədov Avrasiya İqtisadi İttifaqının iclasında

Minskə Avrasiya Hökumətlərarası Şurasının geniş tərkibdə iclası keçirilib. İclasda Azərbaycanın baş naziri Əli Əsədov qonaq qismində iştirak edib.

İclasda çıxış edən Ə.Əsədov bildirib ki, Azərbaycanın Avrasiya İqtisadi İttifaqı (Aİİ) üzrə tərəfdaş dövlətlərlə ikitərəfli formatda sıx əlaqələri mövcuddur.

“Ən yüksək səviyyədə etibarlı və intensiv siyasi dialoq bunun bariz sübutudur. Bu ilin əvvəlindən Qazaxıstan, Qırğızıstan və Belarus prezidentləri Azərbaycana dövlət səfərinə gəliblər, Azərbaycan Prezidenti isə Rusiyaya işgüzar səfər edib”, - baş nazir bildirib.

Vurğulanıb ki, Azərbaycanın tərəfdaş ölkələrinin hər biri ilə qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığın bütün spektri üzrə qarşılıqlı münasibətlərin mütərəqqi inkişafını təmin edən çox möhkəm ikitərəfli müqavilə-hüquq bazası yaradılıb.

İqtisadi-ticarəti əməkdaşlıq sahəsini qarşılıqlı fəaliyyətin prioritet istiqaməti adlandıran Ə.Əsədov qeyd edib ki, 2023-cü ilin yekunlarına görə Azərbaycanın Aİİ üzrə tərəfdaşlarla ticarət dövriyyəsi təxminən 9% artıb.

Nəqliyyat-tranzit sahəsindəki əməkdaşlığa toxunan Ə.Əsədov vurğulayıb ki, bu gün Azərbaycanın səyləri ölkənin tranzit potensialının gücləndirilməsinə və onun ərazisindən keçən beynəlxalq dəhlizlər üzrə yük axınının artırılmasına yönəlib.

Qeyd olunub ki, Azərbaycan Aİİ üzrə tərəfdaşlarla regional və beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində də çoxtərəfli formatda əməkdaşlıq edir. “Hesab edirəm ki, ölkələrimizin üzv olduğu və geniş spektrli istiqamətlər üzrə səmərəli qarşılıqlı fəaliyyət göstərdiyi Müstəqil Dövlətlər Birliyi platformasını qeyd etmək yerinə düşər”, - Ə.Əsədov əlavə edib.

Türkiyə BRICS-ə, İran “Putin ittifaqı”na qoşulur

“Türkiyə BRICS-ə qoşulmaq istəyir, bu məsələ birliyə daxil olan ölkələrin nazirlərinin Nijni-Novqorodda keçiriləcək iclasında müzakirə olunacaq”.

Bu sözləri Çində səfərdə olan Türkiyənin xarici işlər naziri Hakan Fidan deyib. “Əlbəttə, biz BRICS-ə üzv olmaq istərdik. Görək bu il nəyə nail ola bilirik”, - deyən nazir bildirib.

Qeyd olunur ki, Fidan Pekində keçirilən tədbir zamanı, həmçinin BRICS ölkələrinin nazirlərinin Rusiyada keçiriləcək görüşündə iştirak edəcəyinə ümid edir. Bu görüşdə gündəmdə duran mövzulardan birinin NATO üzvü Türkiyənin BRICS-ə qoşulma ehtimalı olacağı gözlənilir.

İran Avrasiya İqtisadi Birliyində (AİB) müşahidəçi ölkə statusu almaq üçün müraciət edib.

Teleqraf.com xəbər verir ki, bu barədə Avrasiya İqtisadi Komissiyasının sədri Bakıtan Saqintayev məlumat verib.

“Mayın 27-də müraciət daxil olub, müvafiq prosedurlara başlayırıq”, - komissiya rəhbəri bildirib. AİB-ə Rusiya, Qazaxıstan, Qırğızıstan, Belarus və Ermənistan daxildir.

Baldır mükafatı

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

Görkəmli rejissor, mənim də çox bəyəndiyim Terri Gilliam-dan xoş xəbər var. Sənətkar “Dünyanın sonunda karnaval” adlı yeni filmin çəkilişlərinə başlayacağını elan edib. Filmin süjeti qısaca belədir ki, Allah dünyamızdan bezir, onu dağıtmaq qərarına gəlir, lakin Şeytan bəşəriyyəti xilas etmək üçün araya girir, deyir təzə Adəm və Həvva tapmışam, dağıtma, görək nə olur. Şeytanın insana vəkillik etməsinin məqsədi isə xoşməramlı deyil, əlbəttə. Sadəcə, Şeytan anlayır ki, dünya dağılsa, bəşər yox olsa, işsiz-gücsüz qalacaqdır.

Gilliam bəyin yaradıcılığına belə olanlar artıq bizi necə gözəl karnavalın gözələdiyini bilirlər və indidən, necə dəyərlər, ağzımızın (bəlkə gözümüzün?) suyunu axdırır. Baş rollarda da, təsəvvür elə, Ceff Bridges (Tanrı) və Coni Depp (Şeytan) oynayacaq. O cümlədən Adam Drayver və Ceyson Momoa işin içindədir. Hərçənd Gilliamın 80-dən çox yaxşı var, ümid eləyək sağlıq durumu yerində olsun.

Doğrudan da, bəlkə bizi Şeytan xilas edir, yoxsa planət çoxdan dağılmışdı. Bunun üçün əsaslar çoxdur. Məsələn, bugünlərdə bir Nobel mükafatı laureatını Elmlər Akademiyamıza dəvət edərək gətirdilər, ona çoxlu diplom, xalça, “Sədərk-şirniyyat”dan alınma kuboklar hədiyyə edildi, alimin ayağı altında xınalı qoç kəsildi. Tədbirdə AYB sədri Anar müəllim də çıxış etmişdir, deyib əgər alim istəsə biz onu gələn il AYB üzvlüyünə qəbul edərək, ev verərək, bu illik planımız dolubdur. Bircə sədr olmağı mümkün deyil, ora zanitdir.

Elmi tədbirin ən maraqlı detallarından biri isə bu olub ki, alimə hədiyyələri əvvəlcə “xarici alim” kimi vermək istəyiblər, lakin o etiraz edib, deyib mən özümü azərbaycanlı hiss edirəm. (Gözəl hissidir. Mən də özümü hərdən azərbaycanlı hiss edirəm). Bundan sonra diplomu qaytarırlar sexə, sözlər dəyişdirilib. Hazırda bizim AMEA-nın Nobel mükafatçısı üzvü vardır! Gözəl nəticədir. O türkiyəli astronomu da çağırır Narxozun diplomunu versək, iqtisadiyyat elmimiz göylərdə uçar. Kosmosda sırımlar açar. Ara yerdə kosmonavt qazanırıq. Haçana qədər Musa Manarovla fırlanmaq olar?

Sözləşib, azərbaycanlı kosmonavtlar Manarovla bitmir, biləsiniz. Sovet-Ukrayna kosmonavtı Vitali Jolobov da uzun müddət Bakıda yaşayıb, bizim “Azı”nin məzunu. Həmçinin Nobel mükafatçılarımızdan Lev Landau-nu qeyd etməliyik. Landau indi yaşasaydı onu da Bilecəridəki 300 nömrəli məktəbin fəxri diplomu ilə mükafatlandırırıq.

Bunlar vacib elmi işlərdir. Dünən mən hətta Nizami Gəncəvinin özünə aid kitabın təqdimatında iştirak elədiyini gördüm! İki nəfər kişi hansısa dövlət idarəmizdə, əllərində Nizaminin kitabıyla durmuşdular, ortada isə şairin özü əmmaməsi başında, “külüngü əlində”, ekrana baxırdı. Şok keçirdim, lap qanımdı dondu. Amma diqqət eləyəndə anladım ki, bu, şairin karton üzərində, 3D formatda siluetidir. Həmin kabinetdə belə görkəmli, tanınmış şairlərimizin çoxlu siluətləri var idi. Sanki dirilib qəbula yazılmışdılar.

Doğrusu, belə şeyləri görəndə Terri Gilliamın məşhur “Monti Payton”dakı işləri də yadıma düşür, yəqin təsadüfi deyildir. Ümumiyyətlə, təsadüflər paralel dünyalarda olur, bizim öz balaca dünyamızda hər şey zərurətdən doğur. Bəs niyə Şamaxı rəsədxanası bulki Həcc ziyarətinin vaxtını açıqlamadı, anlamıram. Yəqin yenə kimlərsə hörmətli şeyximizi vurmaq istəyir.

Sonda daha bir mədəniyyət xəbəri: Mədəniyyət və İncəsənət Universitetimizin müəllim(ə)si intervü verib, deyib ki, bəzi qızlar dərse mini yubkada gəlir, oğlanların gözü baldırda qalır, dərslər pozulur və sairə.

Beləcə, niyə kino çəkilmir, niyə mədəniyyətimiz geri qalır kimi zay-zuy sualların cavabı aşkar edildi: baldır imkanı vermirmiş.

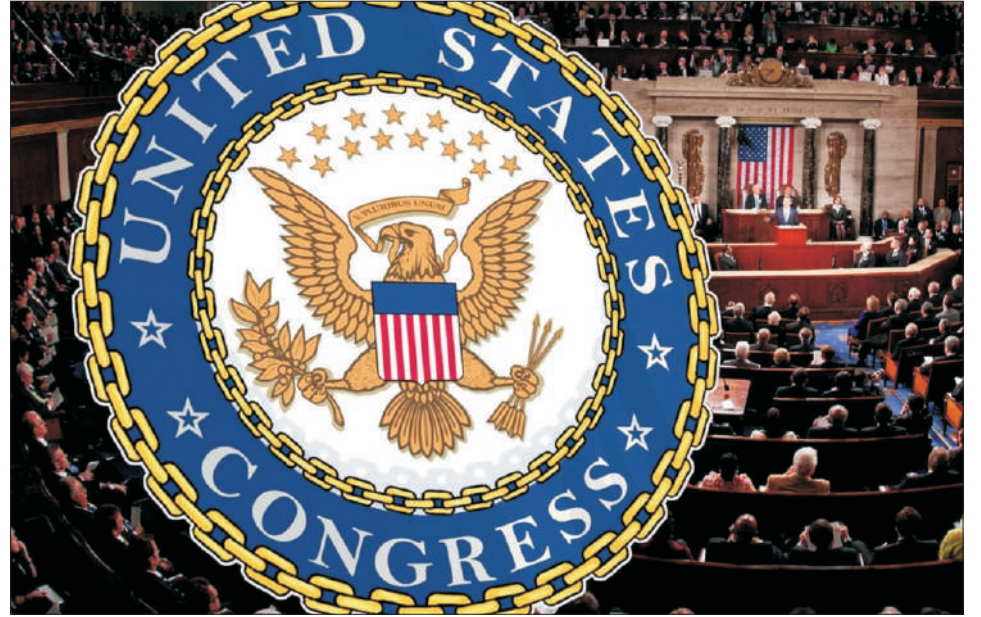
Görəsən, alimlərə baldır göstərsələr, onlar Nobel ala bilermi? Günün sualı budur.

ABŞ

Konqresinin 26 nəfərlik heyəti (onların içində 100 nəfərlik Senatdan cəmi 3 senator, 435 nəfərlik Nümayəndələr Palatasından isə cəmi 23 nümayəndə var) ABŞ dövlət katibi Entoni Blinkenə və ABŞ prezidentinin baş müşaviri Con Podestaya məktubla müraciət edərək, Azərbaycanın COP29-a sədrliyini əsassız və absurd ittihamlarla qaralamağa cəhd ediblər.

“Yeni Müsavat”ın siyasət şöbəsi qeyd edir ki, Azərbaycanda mötəbər beynəlxalq tədbirlərin keçirilməsi ərafında belə təxribatçı cəhdlərin dəfələrlə şahidi olmuşuq. Hətta siyasətə heç bir aidiyyəti olmayan UEFA-nın Avropa Liqasının final oyunu 2019-cu ildə Bakıda keçirilməsi ərafında da beynəlxalq ictimaiyyətdə bu mühüm idman tədbirinin Azərbaycanda keçirilməsinin məqsəduyğun olmadığı barədə rəy formalaşdırmaq cəhdləri var idi. İndi də Azərbaycanın COP29-a sədrliyini haqda qərar bəzi qərəzli dairələrin ölkəmizə qarşı təxribatlarının artmasına təkan verib. Konqresmenlərin atdığı addımlar COP29-un Azərbaycanda keçirilməsi ilə bağlı heç nəyi dəyişmir, qərar artıq qəbul olunub. Çünki Azərbaycan COP28 tədbirində 100-dən çox dövlətin, hətta münafiqşədən yeni çıxmış olsa da, Ermənistanın dəstəyini alaraq mötəbər tədbirə ev sahibliyinə nail olub. Bu da ölkəmizin beynəlxalq müstəvidə əldə etdiyi uğurları və nüfuzunun artmasının nəticəsidir. Bəllidir ki, dövlət katibi Blinken ABŞ-ın Azərbaycanın COP29-a ev sahibliyi etməsini alqışlayıb, prezident Bayden isə tədbirin uğurla keçirilməsində ABŞ-ın Azərbaycana dəstək verməyə hazır olduğunu bəyan edib. Bu, rəsmi Vaşinqtonun mövqeyidir və konqresmenlərin müraciəti əlbəttə ki, heç nəyi dəyişməyəcək. Bunu özləri də yaxşı bilirlər. Amma görünür, Azərbaycana qarşı mərkəzləşmiş, erməni lobbisinin pul kilsəsindən asılı olan siyasət-baz dairələr hələ dayanmayacaqlar.

Qeyd edək ki, COP29-un bir sıra iqlim dəyişikliyi məsələlərini müzakirə etmək və danışıqlar aparmaq üçün dünya liderlərini, hökumət rəsmilərini, alimləri, QHT-ləri və digər maraqlı tərəfləri bir araya gətirən böyük tədbirdir. COP tədbirlərində adətən gündəlik müəyyən edilir və tədbir zamanı müzakirələrədən sonra yekun sənəd qəbul edilir. Ehtimallara görə, təqribən 70-80 min xarici qonaq iki həftə ərzində Azərbaycanda olacaq. Bugünlərdə ABŞ, Böyük Britaniya, Almaniya, Belçika, Niderland, İtaliya, Macarıstan, Avstraliya, Pakistan, Nigeriya, Əlcəzir, Kamerun,

ABŞ Konqresindəki "26-lar..." - Bakıya qarşı qaralama cəhdi

26 nəfərlik heyət Blinkenə məktubda Azərbaycanın COP29-a sədrliyi əleyhinə absurd ittihamlar irəli sürüb - səbəb erməni lobbisinin pullarıdır

Meksika, Hindistandan olan QHT-lər və ictimai fəallar Azərbaycan Milli QHT Forumuna məktub ünvanlayaraq, COP29-a ev sahibliyi edən Azərbaycana güclü dəstək ifadə ediblər. Habelə, COP29 Təşkilat Komitəsində təmsil olunan 26 Azərbaycan QHT təmsilçisi adından qərəzli mövqeli konqresmenlərə açıq məktub ünvanlanıb.

“26 nəfər ABŞ konqresmeni özünü Azərbaycana qarşı fəaliyyəti ilə ad çıxarmış qərdəşlər kimi aparır. Əgər müraciəti imzalamış ABŞ konqresmenləri Qarabağın dərdini çəkmək istəyirsə, ilk növbədə Qarabağ-ı Ermənistan tərəfindən məhv edilmiş təbiət, kəsilməmiş ağaclar, çirkəndirilmiş çaylar, yerlə-yeksan edilmiş ekosistemlər haqqında danışsınlar. Biz bu 26 nəfər ABŞ konqresmenini elə ABŞ şirkətinin sərmayəsi ilə bütün beynəlxalq ekoloji normaları, o cümlədən Espoo Konvensiyasını pozaraq Azərbaycan Respublikası ilə sərhədə bitişik ərazidə - Arazdəyəndə metallurgiya zavodu tikiləndə etiraz etdiyini görmədik. Bu gün də Azərbaycanın transsərhəd çayları Ermənistanın qanunsuz dağılma-ndan fəaliyyətinin ekoloji fəsadları ilə üzbəüzdür. Biz bununla bağlı da bir dəfə də olsun ABŞ konqresmenlərinin etirazını eşitməmişik. Budur Sizin təbiətə münasibətiniz?” - deyə

müraciətdə bildirilir.

“Yeni Müsavat”a danışan Azərbaycan Milli İstiqlal Partiyasının (AMİP) sədri Arzuxan Əlizadə bu məsələni birmənalı olaraq erməni lobbisi ilə əlaqələndirir. Partiya sədrinin fikrincə, ABŞ rəsmiləri COP29-la bağlı müsbət fikirlərini ifadə ediblər: “Ona görə ABŞ hakimiyyətinin mövqeyində dəyişiklik gözləmirəm. Sadəcə, Azərbaycanı fərqli prizmadan təqdim etmək cəhdi var. Həmçinin qaralamaq kampaniyası aparmaqla erməni lobbisinin ayırdığı vəsaitlərin xidmətini göstərirlər. Bir tərəfdən də türk düşmənciliyi və xristian təəssübkeşliyi var - bunu da nəzərdən qaçırmamaq olmur. Amma istənilən halda, bu kampaniyalarda ilk növbədə erməni barmağı mövcuddur”. A.Əlizadəyə görə, bu cür kampaniyalar müəyyən narahatlıq yarada bilər, lakin beynəlxalq ictimai rəyə ciddi təsiri olmur: “Azərbaycanın regionda əsas güc sahibinə çevrilməsinə görə bizə münasibətdə dəyişiklik var. Avropa İttifaqına üzv olan bir sıra ölkələrlə ikitərəfli sazişlər imzalanıb, 9 dövlətlə tərəfdaşlıq mövcuddur, Azərbaycan gətirdikcə güclənir və bu da hansısa dairələrdə narahatlıq doğurur”.

Azad Vətən Partiyasının (AVP) sədri Akif Nağı hesab edir ki, həmin 26 nəfər erməni pul kisəsinin təsiri al-

tındadır: “Onlar ermənilərdən maliyyələşib Azərbaycana qarşı zaman-zaman birleşirlər. İndi bir heyət formalaşdırırlar və kampaniyaları davam etdirirlər. Amerikada ermənilərin ANCA təşkilatı var, ümumən onların diasporu güclüdür və son dövrlər də Azərbaycana sanksiya tətbiqinə çağırış edirlər. Həmin güclərdən maddi dəstək alan konqresmenlər də bizə qarşı istifadə olunurlar. Bununla ölkəmiz haqda mənfi rəy yaratmağa çalışırlar. Eyni zamanda Ermənistanda gedən proseslərə təsir etməyə cəhd göstərirlər. Baxmayaraq ki, Paşinyan Qərbin dəstəyi ilə iqtidara gəlib, amma son vaxtlar “nə Qərb, nə Rusiya” siyasəti yürüdür. Bütün bu addımlar isə Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh danışıqlarını pozmağa hesablanıb”. A.Nağının sözlərinə görə, bununla belə, Vaşinqtonun mövqeyi bəllidir və Baydenin 28 May təbrikinə COP29 tədbirinin Azərbaycanda keçirilməsi alqışlanıb: “Ermənilər bilərəkdən, ya bilməyərəkden təbliğat aparırlar ki, onların Azərbaycana qarşı ekoloji cinayətləri haqda bu tədbirdə danışılacaq. Görünür, bu da həmin qüvvələri narahat edib. Bütün hallarda Azərbaycan COP29 tədbirlərini yüksək səviyyədə keçirəcək”.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
 “Yeni Müsavat”

Ötən həftə Brüsseldə Avropa Parlamentinin İnsan Haqları Alt Komitəsinin sədri, Udo Bullmann, Cənubi Qafqazla Əlaqələr üzrə nümayəndəliyin sədri Marina Kaljurand və Avropa Parlamentinin Azərbaycan üzrə daimi məruzəçisi Zeljana Zovko növbəti dəfə birgə bəyanatla çıxış ediblər.

Bəyanatda "Azərbaycan-da bütün tənqidi səslərə qarşı davamlı repressiyalar və ədalət mühakiməsinin sistemli şəkildə pozulması qətiyyətlə pislənir". İddia olunur ki, "hazırda 300-ə yaxın siyasi məhbusu olan Azərbaycan dünyanın ən repressiv ölkələrindən biridir. Bütün siyasi məhbuslar azad edilməli və bütün siyasi motivli ittihamlar dərhal ləğv edilməlidir". Bəyanatın sonunda "insan hüquqları pozuntularında əli olan Azərbaycan məmurlarına qarşı cəza tətbiq etməyə" çağırış edilir.

Qərbin qərarvermə mərkəzlərinin Azərbaycanın daxili siyasi meydanına təsir etmək cəhdləri uzun müddətdir ki, sistemli xarakter daşıyır. Avropa İttifaqının daxilində müxtəlif maraq dairələri daim bir-biri ilə toqquşur. Avropa İttifaqının daxilində anti-Azərbaycan qüvvələrlə yanaşı ölkəmizin əhəmiyyətini dərk edən xeyli siyasətçilər, dövlətlər var. Avropa İttifaqı Azərbaycanın

və Yaşıl Enerji - "Caspian Power" sərgilərinin açılış mərasimindəki çıxışında söyləyib. **Dövlət başçısı qeyd edib ki, təchizatımızın coğrafiyası bundan sonra genişlənəcək:** "Biz bir sıra ölkələrlə fəal danışıqlar mərhələsindəyik. Onların da Azərbaycan qazına ehtiyacı var. Biz onların enerji təhlükəsizliyini təmin edəcəyik". Eyni gündə ABŞ prezidenti Cozef Baydenin iyunun 4-də Bakı Ekspo Mərkəzində Bakı Enerji Həftəsi çərçivəsində keçirilən 29-cu Beynəlxalq Xəzər Neft və Qaz - "Caspian Oil&Gas" və 12-ci Xəzər Beynəlxalq Energetika və Yaşıl Enerji - "Caspian Power" sərgilərinin açılış mərasiminin iştirakçlarına ünvanladığı məktubda bildirib ki, Azərbaycan global enerji təhlükəsizliyinin, xüsusilə Avropanın enerji təhlükəsizliyinin əsas dayaqlarından biri olaraq qalır.

Amma o da faktıdır ki, Avropa İttifaqında qərarverən dairələr Azərbaycanın müs-

Bakıya qarşı növbəti sanksiya hədəsi

Avropa Parlamentinin Qafqaz və Azərbaycan üzrə məruzəçiləri növbəti dəfə qərəzli bəyanatla çıxış ediblər - deputat və ekspertdən etiraz

qazı ilə isinir və sonra həmin isti otaqlarda bizə qarşı bəyanatlar verir. Onun sözlərinə görə, Avropa Parlamentinin vəzifəsi üzv ölkələrin hüquqi məsələlərini həll etməkdir: "Lakin birinci dəfə deyil ki, bu parlament regional səlahiyyətlərindən kənara çıxır, özünü prokuror, dünyanın xəlifəsi kimi aparır. Avropa Parlamentinin Azərbaycana nə

yətlə, bir sıra məsələlərdə birgə əməkdaşlıq və fəaliyyət var. Ona görə də Azərbaycanı zəiflətmək istəyən qüvvələrin arzuları gözündə qalacaq".

Siyasi ekspert Züriyə Qarayevanın fikrincə, bu kimi təşkilatların məqsədi ölkəmizi haqlı mövqeyindən çəkirdirək, Azərbaycan qarşısında zəifləmiş Ermənistanın mövqe-

Sullivanla Kılıç Azərbaycanı müzakirə etdi
ABŞ-in milli təhlükəsizlik müşaviri Ceyk Sallivanla Türkiyə prezidentinin xarici siyasət və təhlükəsizlik məsələləri üzrə baş müşaviri, səfir Akif Çağatay Kılıç arasında telefon danışığı olub.

ABŞ Dövlət Departamentinin məlumatına görə, iki ölkə rəsmiləri bir neçə məsələni masaya yatırıblar. Məsələlərdən biri HƏMAS-ın girovlarla bağlı razılaşmanın bir hissəsi olaraq İsrailin dərhal atəşkəs əldə etmək təklifini qəbul etməsi olub. Tərəflər İsrail-Fələstin münaqişəsində atəşkəs əldə etməyin təcili zəruriliyini vurğulayıblar. Onlar həmçinin terrorizmlə mübarizə, müdafiə sahəsində əməkdaşlıq və sanksiyalara riayət etmək kimi ikitərəfli məsələləri də müzakirə ediblər.

ABŞ və Türkiyə rəsmilərinin ortaq məxrəcə gəldikləri ən önəmli məsələlərdən biri isə Azərbaycanla Ermənistan arasındakı sülh danışıqları ilə əlaqədardır. Rəsmilər sülh sazişinin imzalanmasının vacibliyini vurğulayıblar. Onlar həmçinin Türkiyə ilə Yunanıstan arasındakı münasibətlərin yaxşılaşdırılmasını da alqışlayıblar.

"Yeni Müsavat"ın suallarını cavablandıran **siyasi şərhçi Heydər Oğuzun** fikrincə, ABŞ-ın İsraildən tutmuş Yunanıstana, Ermənistana və Azərbaycana qədər geniş coğrafiyada yaşanan prosesləri Türkiyə ilə müzakirə etməsi ona regional təsir gücü olaraq verdiyi əhəmiyyəti göstərir: "Türkiyə həm Avropa, həm Yaxın Şərq, həm də Cənubi Qafqazla həmsərhəddir. Bu əlverişli mövqeyi ilə 3 mühüm geosiyasi məkana təsir etmək qabiliyyətinə malikdir. Türkiyənin Osmanlıdan qalma təcrübəsi də onun əhəmiyyətini artırır. ABŞ da bu özəlliklərini nəzərə alıb hər 3 regionda baş verən hadisələri Türkiyə vasitəsilə yönləndirməyə çalışır".

Siyasi şərhçi hesab edir ki, strateji müttəfiqimiz olan Türkiyənin dünya siyasətində bu üstün mövqeyi bizim üçün də faydalıdır: "Ceyk Sallivanla Akif Çağatay Kılıçın telefon söhbətinin bütün detalları tam açıqlanmayıb. Amma müzakirə etdikləri mövzular və onlarla bağlı tərəflərin mövqeyi haqqında qısa məlumatlar belə, bəzi mülahizələr irəli sürməyə imkan verir. Diqqət yetirsəniz, görürsünüz ki, Türkiyə və ABŞ rəsmiləri hər 3 sahə ilə danışıqlarında əsasən sülh gündəmini müzakirə ediblər. Türkiyə ilə Yunanıstan arasındakı münasibətlərin yaxşılaşmasının alqışlanması da, İsrail-Fələstin xəttində atəşkəsin əldə edilməsinin zəruriliyi də, Azərbaycan-Ermənistan arasında sülh sazişinin bağlanması da vahid bir məqsədə xidmət edir - regionda gərginliyin azaldılmasına".

■ "Yeni Müsavat"

əsas ticarət tərəfdaşıdır. Ölkəmizin ticarətinin, demək olar ki, 40 faizi Avropa İttifaqı ilə apanılır. Al-yə üzv dövlətlərdən olan 1700-dən çox şirkət ölkəmizdə uğurla fəaliyyət göstərir. Respublikamız, həmçinin Aİ-yə üzv dövlətlərlə ikitərəfli əlaqələrdə çox böyük fəallıq göstərir. İndiyədək Azərbaycan Avropa İttifaqının 9 üzv dövləti ilə strateji tərəfdaşlıq haqqında sənədlər imzalayıb. Beləliklə, Avropa İttifaqına 9 üzv dövlət Azərbaycanın strateji tərəfdaşı hesab edilir.

"Avropa Komissiyası Azərbaycanı ümum-Avropa qaz təchizatçısı adlandırır. Yəni bu gün qazımızı idxal edən 8 ölkə Avropa ölkəsidir". Bu sözləri Prezident İlham Əliyev iyunun 4-də Bakı Ekspo Mərkəzində Bakı Enerji Həftəsi çərçivəsində keçirilən 29-cu Beynəlxalq Xəzər Neft və Qaz - "Caspian Oil&Gas" və 12-ci Xəzər Beynəlxalq Energetika

təqil siyasətini qəbul etmirlər. Qarabağ problemini həll etdikdən sonra Avropa İttifaqının Azərbaycanla təsir və təzyiq imkanları demək olar ki, minimum səviyyədədir. Bu səbəbdən də Azərbaycan öz daxili və xarici siyasətini dövlət maraqlarına uyğun həyata keçirir. Azərbaycan Prezidenti fevralda keçirilən andiçmə mərasimində də açıq dedi ki, ölkəmiz heç də Avropaya (İttifaqına) meyl etmir, seçiminiz və ailəmiz Türk dünyasıdır. Heç şübhə yoxdur ki, Avropa İttifaqının və Avropa Parlamentinin Azərbaycana qarşı qəbul edilən qərarlarının da quruma sədrlik edən Fransanın da təsiri var. Bəs Azərbaycana təzyiq rıçaqlarını itirən Avropa İttifaqının bu davranışları nə ilə nəticələnə bilər?

Deputat Aydın Mirzəzadə "Yeni Müsavat"a qeyd etdi ki, Avropa Azərbaycan

aidiyyəti var? Biz ki Avropa İttifaqının, Avropa Parlamentinin üzvü deyilik?! Ona görə dünyaya demokratiya nümunəsi olacaq struktur bir hüquqsuzluq, etinasızlıq nümayiş etdirir". **A.Mirzəzadə vurğuladı ki, Azərbaycanda hər hansı siyasi məhbus yoxdur, konkret cinayət əməlinə görə məhkum olanlar var:** "Onda gerek biz də siyahı tutaq, biz də Avropa üzrə məruzəçi təyin edək. Məncə, Avropa Parlamenti səlahiyyətlərinin nədən ibarət olmasında maraqlı görünməlidir. Üstəlik, bu cür mövqe sərgilənməsi Azərbaycanın Avropa ilə münasibətlərini uzaqlaşdırmaqdadır. Amma Avropa Parlamentində bu bəyanatları səsləndirənlər unudurlar ki, Avropa ilə Azərbaycanı birgə fəaliyyət, insanlarla sıx əlaqələr birləşdirir, onların nə deməsindən asılı olmayaraq... Ümumiyyətlə,

lərinə nisbətən ölkəmizlə eyniləşdirməkdir: "Bu qurum əgər insan haqlarından dəm vurursa, nəyə görə ölkəmizin tapdalanan haqlarını bir dəfə də olsun dilə gətirməyib? Otuz illik işğal dövründə hansı qərarları qəbul edib və tətbiqinə nail olub? İşğal zamanı məhv edilən tarixi-mədəni irsimizə qarşı hansı həssaslıq nümayiş olunub? Bir milyondan artıq insanın qaçqın və məcburi köçkün vəziyyətinə düşməsi Avropa Parlamenti üçün hüquq pozuntusu deyilmi? Taleyi bilinməyən əsirlərimizin hüquqları Avropa Parlamenti üçün niyə önəm daşıyır? Biz artıq susmamalıyıq. Obyektiv mövqe sərgiləməyən heç bir qurum nəzərə alınmamalıdır. Bu qurum açıq şəkildə göstərdi ki, erməni lobbisinin təsiri altındadır".

■ **Emil SALAMOĞLU, "Yeni Müsavat"**

Irəvanda Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın istefası tələbi ilə etiraz aksiyaları səngimir. Etiraz aksiyaları fonunda Avropa İttifaqının mövqeyi xüsusi diqqət cəhəkdir. Avropa İttifaqında hesab edirlər ki, İrəvanda etiraz aksiyaları Paşinyanın mövqeyini nəinki zəiflədə bilər, hətta onun istefası ilə nəticələndirə bilər.

Avropa Xarici Əlaqələr Şurasının (ECFR) nəşri hesab edir ki, etiraz hərəkatı güclənib və bu, Paşinyanın hökumətini əhəmiyyətli dərəcədə zəiflədə bilər. Geniş Avropa Proqramının (ECFR) direktoru Marie Dumoulin hesab edir ki, Brüssel apreldə Aİ-nin 270 milyon avro ayırdığı islahatları həyata keçirə bilməsi üçün Paşinyanın hökumətinə açıq dəstək siqnalları göndərməlidir. Dumoulinin sözlərinə görə, müxalifətin baş nazirin impichmentini üçün lazımı səsləri toplamaqda çətinlik çəkəməsinə baxmayaraq, Paşinyanın mövqeyi əhəmiyyətli dərəcədə zəifləyəcək. "2020 və 2023-cü illərdəki iki məğlub müharibədən sonra erməni cəmiyyətinin Paşinyana inamı azalıb", - Mari Dumoulin deyib. "Baş nazirin dəqiq strategiyasının yoxluğu, Rusiya ilə artan gərginlik və Qərbin dəstəyinə dair aydın siqnalların olmaması onun populyarlığını daha da zəiflədə bilər. İrəvanın Bakı ilə danışıqlarda mövqeyi möhkəmlənməyincə, sabitliyi pozan etirazlar kəskinləşə və ola bilsin ki, zorakı reaksiyaya səbəb ola bilər. Bu, Paşinyanın daxili islahat gündəmini həyata keçirmək və Azərbaycanla sülh müqaviləsi üzrə danışıqları davam etdirmək imkanlarını sarsıdacaq ki, bu da daha çətin məsələləri gündəmə gətirəcək", - o əlavə edib.

Beləcə, Avropadan rəsmi İrəvana "sarı kart" göstərilib. Amma bu kartın "qırmızı" ilə əvəzlənə biləcəyi də ehtimal edilir. Çünki Paşinyanın faktiki olaraq Qərbdən verilən "ev tapşırıqları"nı icra etməyə tələsmir, hətta Rusiyaya doğru yolçuluğa da start verib. Bəzi ekspertlər hesab edir ki, bu mövqə Avropa İttifaqının Paşinyanın taleyindən narahatlığı kimi izah edilərsə də, baş nazirə bağlı pessimizm də aşkar seçilməkdədir. Sözügedən açıqlamada Paşinyanın mövqələrinin zəifləməsi bir neçə dəfə təkrar edilir ki, bu da təsadüfi deyil. Xüsusilə onun daxili böhrandan çıxış üçün dəqiq strategiyasının yoxluğu qabardılır. Doğrudur, bu mövqedə Avropa İttifaqının Ermənistanın baş nazirinə dəstək siqnalına (dəstək) çağırış da var. Amma Ermənistan Gürcüstan kimi Avropa İttifaqına xüsusi yaxınlığı olmayıb. Paşinyanın "Qərbin adamı" kimi tanınsa da, onun hakimiyyəti qorumaq üçün Rusiya ilə müəy-

Qərb Paşinyanı meydanda tək buraxa bilər - Aİ-dən müəmmalı mövqe

Avropadan rəsmi İrəvana "sarı kart" göstərildi; Ermənistan rəhbərliyinin "iki stul" da oturmaq istəyi sonda onun təklənməsinə gətirib çıxaracaqmı?

yən dövrdə anlaşıla biləcəyi istisna deyil. Xüsusilə 49 yaşlı tamam olması münasibətilə Paşinyana Putinin və Mişustinin zəngi diqqət çəkir. Amma belə görünür ki, Avropa və Qərb Paşinyandan daha qətiyyətlə onlara doğru gəlməsini arzu edir. Bu isə təbii ki, Paşinyanın "iki stul" strategiyasına uyğun deyil.

Bəs Avropa İttifaqı və Qərb Paşinyanı niyə tənqid etməyə başlayıb? Bu mövqə həlledici anda Paşinyanı xilas edəcək, yoxsa meydana tək qoyacaq? Ümumiyyətlə, Ermənistan rəhbərliyinin "iki stul" da oturmaq istəyi sonda onun təklənməsinə gətirib çıxaracaqmı?

Deputat, Milli Məclisin Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiyaya qarşı mübarizə komitəsinin üzvü Arzu Nağıyev "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Qarabağ uğrunda məğlubiyyət və Rusiyanın Ermənistanın təhlükəsizliyinə zəmanət verə bilməyəcəyini başa düşməsi İrəvan hökumətinin yeni müttəfiqlər axtarmağa məcbur etdi: "Bir neçə ay öncə Avropa Parlamenti əlaqələrin dərinləşdirilməsi ilə bağlı qətnamə qə-

bul etdi və Ermənistan rəsmiləri Avropa Birliyinə üzv olmaq üçün müraciət etmək imkanından danışmağa başladılar. Bu gün də İrəvan Avropa ilə müdafiə əlaqələri qurmağa çalışır. Son aylarda Fransa İrəvanı müasir silahlarla təmin etməyə və Ermənistan ordusuna təlim keçməyə razılıq verib. Aİ-nin Azərbaycanla sərhəddə müşahidəçi missiyası genişlənilib. Həm Rusiya, həm də Azərbaycan İrəvanın Avropa kursunu öz maraqları üçün təhlükə hesab edir və bunun ciddi nəticələri barədə xəbərdarlıq edir. Paşinyan təkid edir ki, burada söhbət Qərbə dönüşdən yox, "münasibətlərin şaxələndirilməsindən" gedir. Ermənistan Rusiya ilə Qərb arasında maneəvər etməyə çalışdı, ikincisi ilə texnologiya, təhsil və hökumət sahələrində əməkdaşlıq etdi, lakin öz təhlükəsizliyini təmin etmək üçün yenə də Moskvaya ümid bağladı. Bu hesablama özünü doğrultmadı. Ermənistan Qarabağ münaqişəsində ağır məğlubiyyətə uğradı və bu, onun müstəqil tarixini böyük ölçüdə müəyyənləşdirdi. Üç il ərzində Azərbaycan bütün keçmiş Dağlıq Qarabağ əra-

zisində və onun ətrafındakı işğal olunmuş yeddi rayona hərbi yolla nəzarəti bərpa edib. Bunu heç Rusiya sülhməramlılarının olması dayandıra bilmədi. Bütün bunlar təkcə İrəvanda ilk qərbyönlü liderlərin deyil, həm də əhalinin geniş təbəqələrinin Rusiyadan məyus olmasına səbəb oldu".

A.Nağıyev hesab edir ki, baş verənlər Rusiya ilə bağlı Ermənistanda mövcud olan mifin ifşası idi: "Paşinyan 2024-cü ilin fevralında KTMT üzvlüyünün dondurulduğunu elan edəndə bir çox nəşrlər, siyasətçilər və şərhçilər Ermənistanın bu təşkilatdakı statusunun dəyişdirilməsindən danışmağa başladılar. Lakin bu, hüquqi addımla bağlı deyil, indiki reallığın bəyanatı idi: İrəvan keçən il KTMT-nin təlimlərində və sammitlərindəki meqamı görməyi dayandırdığı üçün iştirakını dayandırdı. Onun rəsmi müttəfiqləri faktiki olaraq Azərbaycanla daha sıx əlaqələrə malikdir və onlar Ermənistanı dəstəkləməkdən imtina edirlər. Deməli, artıq Qərblə daha ciddi ünsiyyət qurmaq lazım idi. Buna baxmayaraq, İrəvan açıq şəkildə Qərbə meydan danışmaqdan çəkinir və

"təhlükəsizlik münasibətlərinin şaxələndirilməsi" ifadəsinə üstünlük verir. İrəvanın KTMT-dəki iştirakını dondurmasından sonra Avropa Parlamenti qətnamə qəbul edib. Qətnamədə bildirilir ki, ölkə bununla Rusiyadan asılılığını zəiflətməyə çalışır. Yeni əsas məsələ Rusiyanın nüfuzunun zəifləməsidir. Baxmayaraq ki, Putin-Paşinyan görüşündə müəyyən siyasi gedişlərə əl atıldı, hətta sərhəd qoşunlarının bir sıra istiqamətdən çıxarılması ilə qərar da qəbul edildi. Yeni əlaqələrə ehtiyac ona görə ləbəldir ki, hətta Qarabağda tam qələbə belə Azərbaycanı Ermənistanla barışdırma bilmədi. Hindistan Ermənistanın müraciətinə ilk cavab verən və hələ 2022-ci ildə İrəvana çoxsaylı buraxılış raket sistemləri, artilleriya qurğuları və s. verməyə başladı. Moskva isə Hindistanın ümumən neytral statusu və xüsusən də Ukraynadakı müharibə kontekstinə görə sakit reaksiya verdi". **Deputat hesab edir ki, Rusiyanın fikrincə, bütün dünyanın gözü qarşısında Ermənistan kollektiv Qərbin son dərəcə təhlükəli planlarını həyata keçirilməsi üçün sadə bir alətə çevrilir**

və İrəvanın Qərbə istiqamətli kursu "respublikanın suverenliyi üçün ciddi risklər yarada" və iqtisadi inkişaf perspektivlərinə təsir göstərə bilər: "Bir sözlə, Qərb Rusiya ilə regionda nüfuz savaşında Ermənistan-dan çox ciddi istifadə edir. Azərbaycanın müstəqil xarici və daxili siyasətinə təsir mexanizmi olmayan, Gürcüstanda da fiaskoya uğramaq üzrə olan Qərb Ermənistan-dan tam istifadə edərək öz təsirini saxlamağa çalışır. Lakin gedişat da göstərir ki, tam şəkildə buna nail ola bilmir və görünən də odur ki, nail ola da bilməyəcək..."

Politoloq Məhəmməd Əsədullazadənin fikrincə, Ermənistanda kilsənin həyata keçirdiyi etiraz aksiyaları həlledici olmasa da, müəyyən dərəcədə Nikol Paşinyanın mövqeyinə mənfi təsir edir: "Əgər Paşinyan aydın və praktiki siyasət aparmasa, onun üçün daxili siyasi böhran qaçılmaz olacaq. Xalq ona müharibədən fərqli olaraq, daxili siyasi sabitsizliyi və sosial problemləri bağışlamayacaq. Avropa İttifaqı da pro-

sesləri görür və Nikol Paşinyana iki stulda oturmamaq mesajını verir. Çünki Rusiya ilə əməkdaşlıq davam etdikcə, Avropa İttifaqı Paşinyana tam etimad etməyəcək. Ona görə də konkret addımlar gözləyirlər".

M.Əsədullazadə qeyd etdi ki, həmçinin Azərbaycan və Türkiyə ilə normalaşmanı da gecikdirməsi prosesə mənfi təsir edir: "Qərb Ermənistanla Azərbaycan və Türkiyə ilə normalaşma və avrointegrasiya vəd edir. Bunun müqabilində Nikol Paşinyan manipulyasiya etməyə üstünlük verir. Bu da daxilə qrupları hərəkatə gətirir və hakimiyyətin dəyişməsinə çalışırlar. Çünki getdikcə xalqın və Qərbin etimadını itirir". **Bununla belə, ekspert hesab edir ki, Avropa İttifaqı Paşinyanı qoruyur:** "Amma bu, sonrakı dövrlərdə olmağa bilər. Odur ki, Paşinyanın konkret islahatlara getməli və Avropa bundan razı qalmalıdır. Göründüyü kimi, narazılıq var. Əlbəttə, Nikol Paşinyan Rusiya ilə yaxınlaşsa, Avropa İttifaqı onu tək buraxa bilər".

E.PAŞASOY,
"Yeni Müsavat"

ABŞ Dövlət Departamenti-nin Qafqaz danışıqları üzrə baş müşaviri Lui Bono növbəti dəfə Bakıda olub. Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramovla görüşdə ona Ermənistanla sülh danışıqları barədə məlumat verilib. Baş müşavir Lui Bono regionda baş verən son proseslərin sülh quruculuğu fəaliyyətinin gələcəyinə ümid yaratdığını, bu istiqamətdə öz növbəsində ABŞ tərəfinin də danışıqlar prosesinə dəstək və töhfə verməyə daim hazır olduğunu ifadə edib.

Qeyd edək ki, Lui Bono bir neçə gün əvvəl İrəvanda da olmuşdu. Amma oradan birbaşa Bakıya gəlmədi.

Cənubi Qafqaz Asiya və Avropa, həmçinin Yaxın Şərq arasında balans üçün vacib bölgə, Azərbaycan isə regionda ən strateji bənddir. Hazırda qlobal güclərin təsir imkanlarını formalaşdırmağa çalışdığı Azərbaycan müstəqil xarici siyasət kursu həyata keçirir. ABŞ Konqresində kənar maraqlara xidmət edən lobi qruplarının və müəyyən şəbəkələrin anti-Azərbaycan təşəbbüsləri ABŞ-ın bu regionda öz maraqlarının əleyhinə yönəlmiş təşəbbüslərdir. Qarabağ münaqişəsi tamamilə bitdiyi və Azərbaycanla Ermənistan arasında birbaşa kommunikasiyalar yarandığı üçün vasitəçiyə ehtiyac qalmayıb. O halda indi ABŞ-ın "Qafqaz canişini" vasitəsilə hansı mesajlar və planları var?

Deputat Azər Badamov bildirdi ki, Amerika Azərbaycanla hesablaşmalı olduğunu yaxşı anlayır: "Azərbaycan Cənubi Qafqazın aparıcı və əsas ölkəsidir. Ona görə Qərb Cənubi Qafqazla bağlı siyasəti müəyyənləşdirəndə mütləq şəkildə Azərbaycanla hesablaşmalıdır. ABŞ Ermə-

"Qafqaz canişini" qovluğunda nə gətirib?

ABŞ məhz özünün iştirakı ilə danışıqların aparılmasında maraqlıdır, çünki...

Lui Bono

nistanla münasibətləri müzakirə edəndə həmişə balans qoruyur və Azərbaycanla da müəyyən müzakirələr aparır. Məsələn, 5 aprel Brüssel görüşü ərəfəsində ABŞ dövlət katibi Entoni Blinken Prezident İlham Əliyevlə telefon əlaqəsi saxlamışdı. Blinken telefon danışıq zamanı Prezident İlham Əliyevə Brüssel görüşünün Azərbaycanla qarşı olmadığını bildirmişdi. İndi də bir neçə gün əvvəl Ermənistanda səfərdə olmuş ABŞ Dövlət Departamenti-nin Qafqaz danışıqları üzrə baş müşaviri Lui Bono Bakıya gəldi. Baş müşavir Lui Bono regionda baş verən son proseslərin sülh quruculuğu fəaliyyətinin gələcəyinə ümid yaratdığını, bu istiqamətdə öz növbəsində ABŞ tərəfinin də

danışıqlar prosesinə dəstək və töhfə verməyə daim hazır olduğunu ifadə edib. Əslində Azərbaycanla Ermənistan arasında aparılan sülh danışıqlarına ABŞ-ın və digərlərinin verə biləcəyi ən böyük töhfə prosesə müdaxilə etməməkdir. Çünki kənar vasitəçilər olmadan ölkələrimiz arasında aparılan ikitərəfli danışıqlar daha müsbət irəliləyişlərə aparıb. O cümlədən Azərbaycanla Ermənistan arasında birbaşa rabitə mövcuddur və son danışıqların praktikasından məlum oldu ki, görüş yerləri və vaxtını birbaşa aramızda ikitərəfli formatda müəyyənləşdirə bilərik. Əgər məqsəd sülh müqaviləsinin imzalanması və münasibətlərin normalaşdırılmasından gedirsə, bu məsələləri biz özümüz

razılaşdırıb yoluna qoya bilərik. Bu baxımdan ikitərəfli formatda aparılan hər bir görüş nəticəyönümlüdür və görüşlər bizi sülhə daha da yaxınlaşdırır. Hətta Ermənistanın baş naziri də COP29-a qədər Azərbaycanla sülh müqaviləsinin imzalanma biləcəyi ilə bağlı pozitiv fikirlər səsləndirir. Bütün bunlar onu göstərir ki, Azərbaycanla Ermənistan arasında davam edən ikitərəfli danışıqlar prosesinə kənar müdaxilələr baş verməzsə, münasibətlərin normalaşması qısa zaman kəsiyində baş verə bilər.

Azərbaycan-ABŞ münasibətləri qarşılıqlı hörmət əsasında qurulub və davam edir. Azərbaycan Cənubi Qafqazda ABŞ-ın əsas tərəfdaşdır. Bəzi radikal və Azərbaycanafob qüv-

vələr ABŞ-da anti-Azərbaycan siyasətini dövlət səviyyəsinə qaldırmaq istəyirlər. Amma ABŞ dövləti isə anti-Azərbaycan qüvvələrin istəklərinə məhəl qoymayaraq Azərbaycanla münasibətlərin yüksək səviyyədə davam etdirilməsində maraqlıdır. Biz bunu ABŞ prezidenti Baydenin Müstəqillik Günü münasibətilə Prezident İlham Əliyevə ünvanladığı təbrik məktubunda və dövlət rəsmiləri arasında aparılan ikitərəfli görüşlərdə müşahidə etdik. Azərbaycan müstəqil və ədalətli siyasət aparır. Siyasətimiz heç bir ölkəyə qarşı çevrilməyib. O cümlədən hər bir ölkə ilə qarşılıqlı hörmət əsasında münasibətlərin davam etdirilməsində maraqlıyıq".

AMİP Ali Məclisinin sədri, politoloq Rəşad Bayramovun sözlərinə görə, tək Cənubi Qafqazda deyil, eləcə də Orta Asiyada möhkəmlənmək istəyən ABŞ üçün regionumuz xüsusi əhəmiyyət daşıyır: "Çünki Cənubi Qafqazda möhkəmlənmək bu bölgədən keçən dəhlizlərə nəzarətdə pay sahibi olmağa imkan yaradacaq. Bunun üçün isə həm Cənubi Qafqaza, həm də Orta Asiya regionuna kifayət qədər təsir imkanları olan Rusiyanın sıxışdırılıb çıxarılması lazımdır. ABŞ nəhayət ki, bölgədə sülh olmadan Rusiyanın regiondan çıxarılmasının mümkün olmayacağını dərk edib. Odur ki, indi bütün mümkün vasitələrlə tez bir zamanda sülhün əldə olunmasına çalışır.

ABŞ rəsmilərinin region ölkələrinə artan səfərləri və eləcə də ölkə rəsmilərinin okeanın o tayına görüşlərə dəvət olunması da məhz bunun göstəricisidir.

O ki qaldı ABŞ Dövlət Departamenti-nin Qafqaz danışıqları üzrə baş müşaviri Lui Bononun sülh quruculuğu fəaliyyətində ölkəsinin danışıqlar prosesinə dəstək və töhfə verməyə daim hazır olduğunu ifadə etməsinə, burada qeyri-adi bir şey yoxdur. Təbii ki, ABŞ məhz özünün iştirakı ilə danışıqların aparılmasında maraqlıdır. Çünki onların danışıqlarda iştirakı avtomatik olaraq tərəflərə təsir imkanları əldə etməyə imkan verir.

Amma bu mümkün deyilsə o zaman ikitərəfli danışıqların davam etdirilməsi də əslində ABŞ üçün məqbul variantdır. ABŞ üçün məqbul hesab ediləməyən tək variant danışıqlar prosesinin Rusiya vasitəçiliyi ilə aparılmasıdır. Eyni şey Rusiyaya da aiddir. Təsir imkanlarını itirməmək üçün Rusiya da danışıqlarda vasitəçilik missiyasını davamlı olaraq səsləndirir. Elə Azərbaycan da məhz bu amilləri nəzərə alaraq Qərb və Rusiya arasında vasitəçilik uğrunda rəqəbdə tərəf olmamaq üçün ikitərəfli danışıqlar formatını ortaya qoydu və buna da nail oldu. Odur ki, indi istər ABŞ, istərsə də Rusiya tərəfindən edilən təkliflər böyük ölçüdə danışıqlara hər hansı bir təsir göstərmir".

□ **Cavansir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

İran Konstitusiyasının Keşikçiləri Şurası növbədən-kənar prezident seçkisi iştirakına icazə verilən namizədlərin yekun siyahısını formalaşdırmaq üçün seçimlərə başlayır. Bu barədə qurumun rəsmi nümayəndəsi Hadi Tahan Nazif İranın dövlət telekanalının efirində deyib. Onun sözlərinə görə, namizədlərin təsdiqi prosesi qanunauyğun olaraq beş gün çəkir və sonradan daha beş gün uzadıla bilər. Beləliklə, prezidentliyə namizədlərin yekun siyahısının açıqlanması üçün son tarix iyunun 13-dür.

Nazif xatırladı ki, ümumilikdə 80 namizəd seçki qərar-gahında qeydiyyatdan keçib. Lakin onların heç də hamısının adı seçki bülletenində olmayacaq. Çünki qeydə alınmış namizədlər hələ Konstitusiyanın Keşikçiləri Şurası tərəfindən təsdiqlənməlidir.

Xatırladaq ki, İranda növbədən-kənar prezident seçkisi iyunun 28-nə planlaşdırılıb. Namizədlərdən heç biri lazımı miqdarda səs yığa bilməsə, iyulun 5-də ən çox səs toplayan iki namizədin iştirakı ilə seçkilərin ikinci turu keçiriləcək. Qeyd edək ki, İran tarixində 14-cü prezident seçkisi prezident İbrahim Rəisinin mayın 19-da helikopter qəzasında həlak olması ilə əlaqədar keçirilir. Qəzada ümumilikdə səkkiz nəfər, o cümlədən xarici işlər naziri Hüseyn Əmir Abdullahian və bir sıra dövlət rəsmiləri də həyatını itirib. İran konstitusiyasına görə, prezidentin ölümündən sonra növbəti 50 gün ərzində yeni seçki

Prezidentliyə 80 iddialı - Xameneyi kimi məsləhət görəcəkm?

Ekspert: "İran prezidenti postuna bir qadının oturması ehtimalı sıfırdan da aşağıdır"

lər keçirilməlidir.

Onu da bildirdik ki, namizədliyinə irəli sürənlər arasında sabiq prezident Mahmud Əhmədiyənin adı var. Eyni zamanda prezidentliyə namizəd olan qadın siyasətçilər də

mövcuddur.

Cənub qonşumuzda keçiriləcək seçkilər, seçkilərlə bağlı ehtimallar haqqında AYNA-nın suallarını "Orta Doğu" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri, siyasi şərhçi Sədrəddin Sol-

tan cavablandırıb. Analitik deyib ki, İranda prezidentlik institutu icraçı orqandır, böyük işlər görməyə gücü yetmir: "Çünki arxasında nə hərbi qüvvə dayanır, nə polis. İranda əsas qərar verən şəxs Ali Dini Liderdir.

İran prezidenti hakimiyyətə deyil, hökumətə başçı olur. Dövlətin həqiqi başçısı isə İranın Ali Dini Lideri, yəni hazırda Seyid Əli Xameneyidir. İran konstitusiyasına görə, prezident ölkənin ikinci rəsmi şəxsidir. Sabiq prezident İbrahim Rəisinin qəzada ölümündən sonra növbədən-kənar seçkilərin keçirilməsi labüddür idi. Qarşıdan gələn seçkilərdə kimin seçiləcəyini proqnozlaşdırmaq mümkündür. İranda son 20 ildə islahatçı və mühafizəkar siyasətçilər bir növ növbələşmə ilə dövlət idarəçiliyinə gəliblər. Məsələn, sabiq prezident Həsən Ruhani islahatçı partiya olsaydı, ondan əvvəlki prezident Mahmud Əhmədiyənin mühafizəkar partiyaya aid siyasətçi idi. Həmçinin Xatəmi islahatçı xəttə mənsub olub. Bildiyimiz kimi, həlak olan İbrahim Rəisi də mühafizəkar cərəyanın nüma-

yəndəsi idi. Fikrimcə, İranın hazırkı sosial-iqtisadi vəziyyətini nəzərə alaraq, mövcud rejimə az da olsa müxalif siyasi fiqurun prezident olmasına icazə verilməyəcək. Ona görə də növbədən-kənar prezident seçkisi də Xameneyiyə yaxın şəxsin namizədliyinin üzərində dayanılacaq. Yəni Xameneyi kimi məsləhət görəcəksə, həmin şəxs də İran prezidenti olacaq. İran qanunlarına görə, dini rəhbər hər hansı səbəbdən vəzifəsini icra edə bilmədikdə, növbəti Ali Dini Rəhbər seçilənə qədər postdakı prezident onun əvəzləyicisi və səlahiyyətli şəxsdir. Bu səbəbdən həmin şəxsin siyasi elita tərəfindən qəbulu vacibdir".

Ekspert deyib ki, İran prezidenti postuna qadın seçiləcəyi çox az ehtimal olunur: "Ötən seçkilərdə də namizədliyini irəli sürən qadınlar var idi ki, onların namizədliyini heç qeydə almadılar. Nəzərə almaq lazımdır ki, İranda hicabla bağlı ötən il gərginliklər yaşandı. İndi qadınların namizədliklərini qeydə almaqla İran göstərmək istəyə bilər ki, bu ölkədə qadınların hüquqları qorunur, azadlıqları pozulmur. Əslində isə İran prezidenti postuna bir qadının oturması ehtimalı sıfırdan da aşağıdır".

□ **"Yeni Müsavat"**

General Sadıkovun ətrafında həbs dairəsi qapanır

Müdafiə Nazirliyində 143 milyonluq mənimsemə faktı ilə bağlı daha iki nəfərin də saxlanması
səbiq Baş Qərargah rəisinə yeni təhlükə yaradır

Müdafiə Nazirliyində 143 milyonluq mənimsemə faktı ilə bağlı müxtəlif hərbi hissələrdə çalışmış daha iki maliyyə xidmət rəisi həbs edilib. Hər 2 xidmət rəisinə Cinayət Məcəlləsinin 179.4-cü (xüsusilə külli miqdarda mənimsemə) maddəsi ilə ittiham verilib. DTX-nin İstintaq Baş İdarəsi tərəfindən səbiq maliyyə xidməti rəisləri barəsində həbs-qətimkan tədbiri seçilməsi ilə bağlı məhkəməyə vəsatət verilib. Bakı Hərbi Məhkəməsi tərəfindən hər iki şəxs barəsində 4 ay həbs-qətimkan tədbiri seçilib. Hər iki şəxs istintaqı və məhkəmə baxışı davam edən işlər üzrə dövlət büdcəsinə dəymiş ziyanı hazırda ödəmədiyi üçün barələrində hüquqi məsuliyyət tədbirlərinin görüldüyü məlum olub. Cəbrayıl Orucov Müdafiə Nazirliyinin mənimseməyə görə tutulmuş Maliyyə və Büdcə İdarəsinin səbiq rəisi general-mayor Nizami Məmmədov, Hərbi Hava Qüvvələrinin Maliyyə Xidmətinin səbiq rəisi, polkovnik Cəlal Kazımov, Quru Qoşunların maliyyə idarəsinin rəisi Bayram Bayramov və Hərbi Dəniz Qüvvələrinin maliyyə xidmətinin səbiq rəisi Vüsal Əlizadənin cinayət işi üzrə məhkəmədə ifadə vermiş çoxsaylı şahidlərdən biri olub.

Cəbrayıl Orucov məhkəmədəki ifadəsində bildirmişdi ki, 2 hərbi hissədə və hərbi polisdə maliyyə xidmətinin rəisi vəzifəsində çalışıb. Onun sözlərinə görə, qanunsuz ödənişlərə yol veriblər, mənimsemə faktları olub. Demişdi ki, hərbi hissələrdə maliyyə hesabı açıqlı: "Dövlət büdcəsindən həmin hesablara ödəniş edilib. Biz də həmin pulları nağdlaşdırıb götürmüşük. Vəsaitin 60 faizini rəisimə vermişəm, 40 faizi isə özünə qalıb".

Bildirmişdi ki, "ölü kart"lar yaradılıb, həmin

karların sahibləri olmayıb: "Pullar həmin kartlara köçürülüb. Hər ay 25 nəfərin adına ödəniş olub. Onlardan da 14-ü qadın olub. Bu əməkhaqqı cədvəlinin siyahısını hərbi hissə komandiri təsdiqləyib. Amma bu qanunsuzluqdan hərbi hissə komandirin xəbəri olmayıb".

Cəbrayıl Orucov demişdi ki, 2 hərbi hissədəki mənimsemələrdən ona ümumilikdə 800 min manat qalıb, qalan pulu isə təftişə gələnələr götürüb. Ötən prosesdə şahid qismində Müdafiə Nazirliyinin Sətnalmalar və Təchizat İdarəsinin səbiq

rəisi Məlikməmməd Qurbanov ifadə verib. Hazırda həbsdə olan Məlikməmməd Qurbanov bildirib ki, polkovnik rütbəsinə, 2019-cu ildə ordu sıralarından tərxis olunub. Məhkəmədə məlum olub ki, Məlikməmməd Qurbanov Müdafiə Nazirliyində baş verən 143 milyon manatlıq yeyinti ilə bağlı cinayət işi üzrə Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətindən aparılan istintaq zamanı məsuliyyətə cəlb olunub. Sonradan onun barəsində olan cinayət işi ayrıca icraata götürülüb və hazırda barəsində olan cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi davam edir.

Prosesə sədrlik edən hakim bildirib ki, Məlikməmməd Qurbanov Nizami Məmmədov və digər şəxslərin cinayət işi üzrə şahid qismində dindirilməsi üçün dəvət olunub. O, məhkəmədə vəkil Ceyhan Hacıyevin iştirakı ilə dindirilib. Məlikməmməd Qurbanov bildirib ki, idarə rəisi olduğu dövrdə göstərişləri baş qərargah rəisi Nəcməddin Sadıkovdan alıb. Polkovnik qeyd edib ki, Nəcməddin Sadıkovun tapşırığı

ilə Nizami Məmmədova iki dəfəyə pul verib: "Nəcməddin Sadıkov məni kabinetinə çağıraraq 2018-ci ildə 300 min, 2019-cu ildə isə 500 min manat verdi ki, Nizami Məmmədova çatdırıram. Mən də həmin pulları Nizami Məmmədova çatdırıram. Bu pulun Nizami Məmmədova nə üçün verildiyini bilməmişəm. Çünki bu barədə heç bir söz soruşmamışam, söhbətimiz də olmayıb. Mən Baş Qərargah rəisinin göstərişlərini icra etmişəm. Hansı şirkətlərlə bağlı müqavilə bağlamaq lazımdır, bunu da Baş Qərargah rəisi Nəcməddin Sadıkov göstəriş verib. Şirkətlərdən gələn təklifləri, eyni zamanda bağlanan müqavilələrlə bağlı Baş Qərargah rəisinə məruzə etmişəm. Baş Qərargah rəisi Nəcməddin Sadıkov da məni çağıraraq deyirdi ki, hansı şirkətlə müqavilə bağlamaq olar, hansı ilə olmaz. Şirkətlərlə bağlı aparılan komissiya üzvləri 12 nəfərdən ibarət olub. Burada bir neçə nazirliyin nümayəndəsi təmsil olunub. Komissiya rəisi isə mənim müavini olub. Tenderlərdə

əsasən "Azərsun Holding" və onun törəmə şirkətlərinə iştirak etmək icazəsi verilib".

Müdafiə Nazirliyində 143 milyon manatlıq yeyintiye dair cinayət işində ortaya çıxan əsas korrupsiya üsullarından biri tenderlərdə qalıb elan edilən şirkətlərin hesabına artıq vəsait köçürülməsi və həmin pulların sonradan geri alınmasıdır.

Məlikməmməd Qurbanov məhkəmədə deyib ki, Sətnalmalar və Təchizat İdarəsinin rəisi olsa da, tenderlərdə hansı şirkətlərin qalıb elan edilməsi, kimlərlə əməkdaşlığı məsələsində özü qərar verməyib. Polkovnik qeyd edib ki, Nəcməddin Sadıkovun tapşırığı ilə Nizami Məmmədova iki dəfəyə pul verib: "Nəcməddin Sadıkov məni kabinetinə çağıraraq 2018-ci ildə 300 min, 2019-cu ildə isə 500 min manat verdi ki, Nizami Məmmədova çatdırıram. Mən də həmin pulları Nizami Məmmədova çatdırıram. Bu pulun Nizami Məmmədova nə üçün verildiyini bilməmişəm. Çünki bu barədə heç bir söz soruşmamışam, söhbətimiz də olmayıb. Mən Baş Qə-

rargah rəisinin göstərişlərini icra etmişəm. Hansı şirkətlərlə bağlı müqavilə bağlamaq lazımdır, bunu da Baş Qərargah rəisi göstəriş verib. Şirkətlərdən gələn təklifləri, eyni zamanda bağlanan müqavilələrlə bağlı Baş qərargah rəisinə məruzə etmişəm. Baş Qərargah rəisi də məni çağıraraq deyirdi ki, hansı şirkətlə müqavilə bağlamaq olar, hansı ilə olmaz. Şirkətlərlə bağlı aparılan komissiya üzvləri 12 nəfərdən ibarət olub. Burada bir neçə nazirliyin nümayəndəsi təmsil olunub. Komissiya rəisi isə mənim müavini olub".

"Bakı" Hüquq Şirkətinin rəhbəri Natiq Ələsgərov "Yeni Müsavat"a deyib ki, büdcə vəsaitini hansısa idarə rəisi götürüb cibinə qoya bilməzdi. Bilinirdi ki, burada yuxarı vəzifədə olanlardan kimlərinə əli var: "Məlikməmməd Qurbanov ad çəkməklə bu günə qədər Nəcməddin Sadıkov barəsində olan ehtimalların əsaslı olduğunu təsdiqlədi. Bu işlərə Nəcməddin Sadıkovun da aidiyyəti xüsusi araşdırılmalıdır. Onun vəzifədə olduğu dövrdə mətbuatda korrupsiya cinayətləri ilə bağlı yüzlərlə yazı dərc olunub. Əgər həmin məsələlər qaldırılsa, araşdırılsa, Sadıkovun həbsi labüddür. Deməyirəm odur ki, onun həbsi üçün kifayət qədər əsaslar vardı, Məlikməmməd Qurbanov da cinayəti etiraf etməklə onun konkret adını çəkdi. Sadəcə, müvafiq tapşırıq verilməlidir ki, onu həbs etsinlər".

□ **E.MƏMMƏDƏLİYEV, "Yeni Müsavat"**

Beş işçinin ölməsinə görə kimlər məsuliyyət daşıyır?

Baş Prokurorluq cinayət işi başladı

ASCO-nun "Zığ" Gəmi Təmiri və Tikintisi Zavodunun 61 saylı üzən tərsanəsində 5 işçinin ölümü ilə nəticələnən hadisə ilə bağlı cinayət işi açılıb. Bu barədə "Yeni Müsavat"a Baş Prokurorluqdan məlumat verilib. Qeyd olunub ki, "Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin (ASCO) "Zığ" Gəmi Təmiri və Tikintisi Zavodunun 61 saylı üzən tərsanəsində zavodun 5 əməkdaşının - Namiq Yolçuyev, Tural Səfərləyev, Samid Məmmədov, Teyyub Ağayev və Orxan Şahbazovun ölümü faktı ilə bağlı Baş Prokurorluq tərəfindən Cinayət Məcəlləsinin 314.3-cü (səhlənkərləşən iki və daha çox şəxsin ölümünə səbəb olduqda) maddəsi ilə cinayət işi başlanaraq ibtidai istintaqın aparılması Baş Prokurorluğun Kriminalistika və informasiya texnologiyaları idarəsində tapşırılıb.

Yada salmaq yerinə düşər ki, 2024-cü il başlar-başlamaz ard-arda bir neçə hadisə baş verib. Belə ki, bu il yanvarın 9-da Bakıda Respublika Perinatal Mərkəzində yanğın baş vermişdi. Doğum evində baş verən yanğın nəticəsində 4 körpə həyatını itirib. Yəni də bu il yanvarın 15-də Binəqədi rayonu, A.Kunanbayev küçəsində yerləşən sexdə baş vermiş partlayışla əlaqədar dağıntılar altından 3-ü sağ çıxarılmaqla, ümumilikdə 24 nəfər xəsarət alıb, 7 nəfərin isə meyiti tapılaraq aidiyyəti üzrə təhvil verilib.

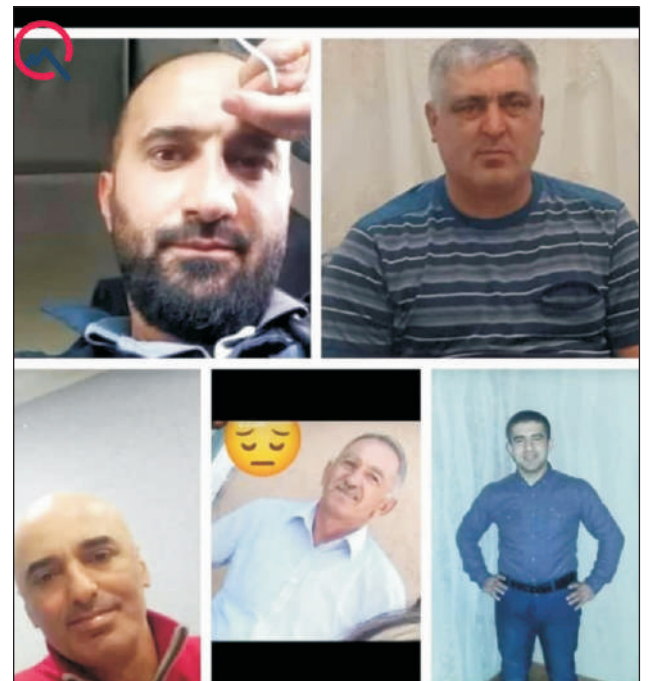
Mayın 19-da isə Bakının Xətai rayonu, Sergey Senyushkin küçəsində yerləşən sexlərdən birində də yanğın baş verib, küçədən Yusif Səfərov və Xocalı prospekti istiqamətində nəqliyyat vasitələrinin hərəkətinə məhdudiyyət tətbiq olunub.

İş yerlərində nələrə diqqət

edilməlidir? Tez-tez partlayışlar, qaz sızmaları, dəm qazından boğulmaların baş vermə səbəbi nədir? Kimlər məsuliyyət daşıyır? Qanunvericilikdə təhlükəsizlik məsələləri necə tənzimlənir?

Mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a danışan təhlükəsizlik eksperti Orxan Musayev deyib ki, hər il dünyada istehsalat sahələrində müəkkəb qurğulardan tutmuş, saxlanma çənlərində qapalı sahələrdə çox sayda insan həyatını itirir, istehsalat qəzasının qurbanı olur: "Bundan əlavə, bir çox insan da ciddi xəsarətlər alır. Həyatını itirənlər arasında tək qapalı mühitdə işləyənlər deyil, həmçinin onları xilas etməyə çalışan, xüsusi təlim keçmiş şəxslər də daxildir. İş yerlərində istehsalat qəzalarının qarşısının alınması məqsədilə müəyyən təhlükəsizlik sahələrində ciddi tədbirlər görülməli

və görülən tədbirlərin riayət olunmasına nəzarət edilməlidir. Baş verən bir çox bədbəxt hadisələrin səbəbi iş yerlərində təhlükəsizlik qaydalarına biganə yanaşma ilə bağlıdır. Hər hansı bir iş icra olunmadan önce işçilər təlimatlandırılmalıdır. Xüsusilə qapalı sahələrdə işçilər işə qəbul zamanı ilk təlimatlardan və dövrü olaraq üç aydan bir növbəti təlimatlardan xəbərdar edilməlidirlər. Qapalı sahələrdə iş icra olunmamışdan önce gündəlik təlimatlar həyata keçirilməlidir. İş qəbul olunan şəxslər mütləq ilkin və dövrü olaraq tibbi müayinədən keçirilməlidir. İşçilərin xüsusi fərdi mühafizəsi ilə təmin olunması müəssisə tərəfindən həyata keçirilməlidir. Əmək Məcəlləsinin tələblərinə görə, işçiləri xüsusi qeyim və ayaqqabı, digər mühafizə vasitələri ilə təmin etmək birbaşa müəssisə-

nin öhdəliyidir. İşçi artıq onlara təhkim olunmuş xüsusi mühafizə vasitələrindən istifadə etməlidir".

Ekspert əlavə edib ki, qapalı sahə ilə əlaqədar ölkəmizdə xüsusi qaydalar mövcud olmadığına görə 1997-ci ildə qəbul olunmuş Böyük Britaniya qaydalarına istinad edilərək qapalı sahələrdə işlərlə bağlı mexanizmlər aparılır: "Ölkəmizdə qapalı sahə ilə bağlı hadisələr çox olduğuna görə bunla bağlı qaydaların tərtib olunması və təmin olunması vacibdir. Qapalı sahələrdə görülən işlər mütləq öncədən planlaşdırılmış şəkildə aparılmalı, hər an qaz yoxlayıcı

şəxslər tərəfindən zərərli qazın mövcud olub-olmaması yoxlanılmalıdır. Xüsusi qaz detektorları olmalıdır ki, hər hansı qız sızması olarsa, dərhal insanlar məlumatlı olsunlar. Xüsusi xilasedici komandalər təşkil olunmalıdır. Son baş verən hadisədə görünən odur ki, orada nəzarətçi şəxs məlumatsız olub, insanları xilas etməyə daxil olub, özü də həyatını itirib. Xilasetmə işlərini təşkil edən şəxslər mütləq fərdi mühafizə vasitələrinə malik olmalı və bilikli olmalıdırlar. Təhlükəsizlik qaydalarına biganəlik gec-tez bədbəxt hadisələrlə nəticələnir".

□ **Afaq MİRƏYİQ, "Yeni Müsavat"**

Qərblə Rusiya arasında gərginləşən geostrateji mübarizəyə alternativ güc mərkəzi olan Çinin də qoşulması regional və global təhlükəsizlik arxitekturasını həssaslaşdırır. Kövrək atmosferi daha kəskin bıçaq kənarında saxlayan başqa bir təhlükə terrorizmin, ekstremizmin global mübarizə fonunda yeni rəng və xarakter almasıdır.

Aqşin KƏRİMOV

Halbuki Rusiya-Ukrayna müharibəsi başlayana qədər terror təhlükələri ilə bağlı beynəlxalq narahatlığın nisbi azaldığı görünürdü.

Çünki 5 il əvvəl ən radikal və ekstremist təşkilatlardan biri kimi ad çıxarmış İŞİD ("İslam dövləti") İraq və Suriyada məğlubiyyətə uğradıqdan sonra terrorizm bir çox siya-sətçinin və ictimaiyyətin ağılından nisbi silinməyə məruz qaldı.

Ancaq Rusiya-Ukrayna müharibəsi, bundan təxminən 1 il 8 ay sonra İsrailə HƏMAS arasında genişmiqyaslı müharibənin başlanması global terrorizmin də oyanış zəngini çaldı.

Heyəcan siqnalı ilə yatmış hücrələrin fəaliyyətə başlamasının pik şəkildə canlanmasını 2024-cü ilin martında Moskvada törədilən terror aktında aydın göründü.

Məsələ heç də təkə bütün dünya ölkələri tərəfindən terror təşkilatları kimi xarakterizə edilən qrupları deyil, başqa ideoloji hərəkatları da ayaqlandırır.

Buna görə də terror şəbəkələri ilə oxşarlıq təşkil edən və bununla yanaşı fərqli xüsusiyyətlərə malik olan ideoloji təşkilatlara dünya miqyasında birmənalı cavab vermək çətinləşir.

Ancaq özünü həqiqətən də terrora qarşı mübarizəyə səmimi yanaşmalarla köklənmiş dövlətlər global və regional qütbləşmədən doğan təhlükəli parametrlərə adekvat cavablar axtarır.

Buradan belə bir nəticə çıxarmaq olar ki, indi mərkəzləşmiş pultrlarla fəaliyyət göstərən bir çox təşkilat təhdid doğurur-onun terror təşkilatı olub-olmamasının əhəmiyyəti yoxdur.

Çünki vahid bir qərargahdan idarə olunan təşkilatlar global rəqabətin fonunda proksi ordu kimi fəaliyyət göstərir və nəticədə ekstremizmin güclənən dinamikasını vurğulayırlar.

Onlar tez-tez narkotik ticarətlərindən, silahların qeyri-qanuni satışından vəsait alaraq özlərinin çevikliklərini və əmr aldıkları mərkəzlərin maraqlarını təmin etməyə can atırlar.

Göründüyü kimi, ideoloji baza ilə yola çıxan təşkilatların yaratdığı risklərin və onların təhlükəsizlik mühitinə potensial təsirlərinin yenidən qiymətləndirilməsi vacibdir.

Onların praktiki fəaliyyətləri ilə yanaşı, söykəndikləri

Deməli, Azərbaycan təhdidlərə qarşı təkə əməli müstəvidəki nəticələrə arxayın olmamalıdır və proseslərə milli təhlükəsizliyin ideoloji aspektlərindən yanaşmalıdır.

Ən azından Azərbaycanın Ermənistan üzərində hərbi və strateji qələbə qazanmasın-

Ancaq onlar yenə də ümidli görünür və Azərbaycanı yaşayın iranpərəst şimələri, molla rejiminin tərəfdarı olan insanları bir qrup altında birləşdirib hərəketə keçməyi hədəfləyirlər.

"Hüseyniyyun" tərəfdarlarının Tehranın maraqlarını mü-

ğat yeridilir;
- *Azərbaycanda etnik separatizm meylini alovlandırmaq üçün İranın dini kimliyi əsas götürülür.*

İran təmayüllü qüvvələrin aktivləşən fəaliyyətləri ilə yanaşı, ona əks-cəbhədə dayanan İŞİD-in canlanması ehti-

Rəsmi məlumatlara görə, bu günədək İraq və Suriyadan 406 uşaq və 37 qadın olmaqla cəmi 453 nəfər vətəndaşın Azərbaycana repatriasiyası həyata keçirilib.

2023-cü ilin martında Bağdad həbsxanasında 121 nəfər Azərbaycan əsilli qadının acı-

Yaxın Şərq arenası: Azərbaycan cəmiyyətinə təsirlər - təhlil

Azərbaycan təhdidlərə qarşı təkə əməli müstəvidəki nəticələrə arxayın olmamalıdır və proseslərə milli təhlükəsizliyin ideoloji aspektlərindən yanaşmalıdır

ideologiya və bu ideologiyaların uzun bir coğrafiya boyunca cəmiyyətlərin şüuruna təsirləri də araşdırma predmetindən kənarda qalmalı deyil.

İndi ən çox radikallaşan hərəkatlar Yaxın Şərq cəbhəsində cərəyan edir və sözsüz ki, proseslərin gələcəyi ilə əlaqədar asanlıqla proqnozlaşdırılabilən mövqelər də yoxdur.

Elə bu qeyri-müəyyənlik özü perspektiv təhdidləri qeyd edir, belə olduğu təqdirdə, dövlətlər də daha təhlükəsiz yer tapmaq imkanlarını genişləndirməlidir.

Hazırda Yaxın Şərq cəbhəsində ən böyük təşkilatlardan biri İranın baş vəkili kimi qiymətləndirilən "Hizbullah"dır. "Hizbullah"ın əməliyyat motivlərini İranın başqa proksi qrupları, o cümlədən tanınmış HƏMAS, Həsi hərəkatı "Haşdi Şabi", "Fatimiyyun" və "Zeynəbiyyun" hərəkatları dəstəkləyir.

Rəqib tərəfin digər uclarından isə "Əl-Qaide" və İŞİD da yanır. Səbəblərindən asılı olmayaraq isə proseslərin birbaşa və dolaylı yollarla Cənubi Qafqaz regionuna, o cümlədən Azərbaycana da potensial təsirləri var.

Qafqaz regionundakı situasiyanın həssaslığı, Azərbaycan-Ermənistan münasibətlərinin normallaşmasına maneələrin fonunda daha qabarıq şəkildə görünür.

Burada daha çox Azərbaycanı qarşı qəzəbli görkəmlə çıxış edən dövlətlərin kölgə müharibə taktikası ilə təzyiqlər formalaşdırmaq istəyinin şahidi olur.

dan sonra İranın "Hüseyniyyun" hərəkatını coşdurması milli düşüncə tərzinə yenidən baxışı aktuallaşdırır.

Düzdür, Azərbaycan dövlətinin və cəmiyyətinin yad ideoloji cisimlərə qarşı müdafiə immuniteti prosesdən qalib çıxdı, lakin uzunmüddətli hədəflər üçün yeni planların işə düşəcəyi istisna oluna bilməz.

Azərbaycana qarşı informasiya kampaniyaları davam etməkdədir, bəzi təxminlərə görə, "Hüseyniyyun" təşkilatının müxtəlif sosial şəbəkələrdə 100-dən çox kanalları var.

Təbliğat materiallarında HƏMAS-la İsrail arasında müharibə fonunda güclü radikallaşdırıcı vasitə kimi cəmiyyətin şüuruna ideyaların yeridilməsinə cəhdlər olunur.

Şübhə yoxdur ki, İranın kəşfiyyat və ideoloji çetiri altında fəaliyyət göstərən "Hüseyniyyun" başqa proksi qruplarla koordinasiya qurur.

Buna görə də Pakistandan olan "Zeynəbiyyun", Əfqanıstandan olan İrana meyilli qrupların toplaşdığı "Fatimiyyun"un hərəket trayektoriyasının ciddi izlənilməsinə ehtiyac yaranır. Çünki İran digər iki təşkilat vasitəsilə qurmaq istədiyi planı "Hüseyniyyun" ilə Cənubi Qafqaz səhnəsində tamamlamaq istəyir.

İranın geniş mənada istəyi Azərbaycanın Asiyadan Avropaya gedən Orta dəhlizin əsas ölkəsi olmasını engəlləməkdir. Əgər "Hüseyniyyun" məqsədlərinə çatsa idi və Azərbaycanda sabitliyi pozmağa müvəffəq olsa idi, Azərbaycanın geniş strateji imkanı şübhə altına düşəcəkti.

dafiə etmək üçün "Hizbullah"la çiyin-çiyinə döyüşmək sadıqlığını da ortaya qoyduğu bir fakt ola bilər.

Onların Suriyaya yerləşdirilib təlim keçərək döyüşlərə hazırlanması tendensiyaları diqqətdə saxlanılmalıdır.

İranın Azərbaycanla bağlı yaratdığı təşkilatların qarşısına qoyduğu məqsədləri izah edərkən, onların seçdiyi forma və metodları mövzudan kənarda saxlaya bilmərik.

Beləliklə, İran məqsədlərinə çatmaqdan ötrü:

- *Azərbaycanda və onun hüdudlarından kənarda, o cümlədən Gürcüstanda azərbaycanlıların kompakt yaşadığı ərazilər üzrə kuratorlar təyin edilir. Hesablama aparmaq mümkündür ki, İran Gürcüstandakı azərbaycanlı-türk kimliyini sürətlə dini kimliklə əvəzləməklə Azərbaycana qarşı alternativ ideoloji cəbhə açmağı hədəfləyir;*

- *Həmin kuratorlar Yaxın Şərqdə genişlənən eskalasiya fonunda ideoloji hərəkat yara-daraq onu silahlı dəstələrə çevirməyi hədəfləyir;*

- *İran inqilabının lideri Ayətullah Ruhullah Xomeyninin dini və siyasi ideyalarına əsaslanan radikal şiə islamçılığı və Xomeynizmi əsas götürülməsinə nail olmaq üçün güclü informasiya təbliğatı aparılır;*

- *Təbliğatlar əsasən, insanların cəm halda toplandığı, yas məclislərində, şəhid dəfnlərində, bərbərxanalarda, müxtəlif vasitələrlə tirajlanır;*

- *Meyxana məclislərinə si-rayet edən İran şablonuna söykənən dini təmayüllər sirayət edir və ictimai şüura təbli-*

malı da riskləri təqdim edir. Bu iki məqam Azərbaycan üçün daha böyük təhlükəsizlik məqamını vurğulayır.

İranın dövlət sponsoru kimi hərəkatları yönləndirməsi faktını heç Tehran özü də danmır, amma İŞİD və ona bənzər təşkilatların birbaşa himayəçisini müəyyənləşdirmək çətin-dir.

BMT-nin hesablamalarına əsasən, İŞİD-in Suriya və İraqdakı keçmiş qalalarında 5000-7000 arası üzvü var və onlar əsasən diqqəti Suriya, Əfqanıstan və Pakistana yönəldirlər. Moskvadakı terrora qədər baş verən bir neçə hadisə bu fikri gücləndirir. Həmin hadisələr:

1. *İŞİD 2023-cü ilin 23-25 iyul tarixlərində Suriyanın paytaxtı Dəməşq şəhərinin cənubundakı Seyyidə Zeynəddə terror törədərək mülki vətəndaşları hədəfə alıb.*

2. *İŞİD-in Əfqanıstandakı qolu olan "Xorasan qrupu" tərəfdarlarına müraciət edərək onları bu təşkilata keçməyə inandırmaq üçün təbliğata başlayıb.*

3. *İŞİD Pakistanın şimal-qərbindəki Xayber-Paxtunxva əyalətində İslam Alimləri Assambleyası partiyasının konqresində terror törədib.*

İŞİD-in trayektoriyasını izləyən ekspertlər bildirirlər ki, 2023-cü ilin birinci yarısında terror təşkilatı münafişə zonalarında yüksək, münafişə olmayan ərazilərdə isə aşağı səviyyəli təhlükələr yaradıblar.

Ancaq söhbət heç də təkə İŞİD-in döyüşə biləcək resurslarından getmir, eyni zamanda vurğulanmalıdır ki, hesablamalara əsasən, təşkilatın Suriyada həbsdə və düşərgələrdə saxlanılan 50000 min əlaqəli şəxsi mövcuddur.

Onların mənsub olduğu ölkələr üzrə bölgüsündə Azərbaycan da yer alır.

2018-ci ilin oktyabr ayında Beynəlxalq Miqrasiya Təşkilatının nümayəndələri ilə görüş zamanı Azərbaycan Daxili İşlər Nazirliyi tərəfindən verilən ən son rəsmi məlumata əsasən, terror təşkilatlarına qoşulmaq üçün Suriya və İraqa Azərbaycandan 1477 (1136 kişi və 341 qadın) nəfərin getdiyi, 903 nəfərin (749 kişi və 154 qadın) öldüyü və ya itkin düşdüyü güman edilir.

ğa başlaması barədə onların audiomüraciətləri yayılıb.

Nəticə çıxır ki, İŞİD İraq və Suriyadan kənarda yerləşən filiallarını diqqətdə saxlayaraq onların lazım olan anda operativ fəaliyyətə cəlb olunması qrafikini cızır. Moskvadakı terror aktı bunun sübutudur və sözsüz ki, İŞİD-in Qafqaz səhnəsində də canlanmaq üçün səy göstərdiyi ehtimalı yüksəkdir.

Azərbaycanda sünni ideologiyasını İŞİD təmayülü ilə təmərküzləşdirmək üçün bir sıra cəhdlərin şahidi olmuşuq, lakin onlar zamanla aşınıb. Bununla belə, Azərbaycanın dindar seqmentində sünni ideologiyalı radikal təşkilatlara meylin tamamilə yox olduğunu söyləmək düzgün olmazdı.

Onların təbliğat üçün sahələri dardır, indi daha çox sosial media üzərindən fikirlərini tirajlayırlar, amma radikalizmi dəstəkləyəcək birbaşa ifadələrdən də qaçırlar.

Göründüyü kimi, yad ideoloji təsir zonası yaradılmasının və onun Azərbaycan cəmiyyətinin şüuruna yerləşdirmək cəhdləri milli mənsubiyyətimizin və mədəniyyətimizin inkarı, dünyəviliyin və konstitusiyaya quruluşumuzun dəyişdirilməsi məqsədlərinə xidmət edir.

Prosesə İslam prizmasından haqq qazandırılır, çünki hesablanır ki, Azərbaycanda İslam dininə hörmət cəmiyyəti onlar tərəfə yönləndirəcək.

Bununla radikal elementlər özünü Azərbaycanda özünəməxsus dini inanca və milli mənsubiyyətə qarşı qoyur.

Bu cür hallara qarşı cinayət hüququ kontekstində də tədbir görmək çətin-dir, çünki insanlar din və vicdan azadlığı kodeksini bəhanə götürürlər. Üstəlik, əgər bir şəxsin praktiki fəaliyyətində cinayət əməli yoxdursa, onu sırf "belə düşü-nürsən deyə, cəza məsfinə oturtmaq" müşkülə çevrilir. Əslində bu proyektlərin üzərində işləyən mərkəzlərin də məqsədləri hüquqla tədbir görü-lə bilməyən bir ölçü yaradıb onu idarə etməkdir.

Hüquqi tədbirlər zamanı isə müxtəlif bəhanələrlə insan hüquq və azadlıqları kimi idealların kölgəsinə sığınır Azərbaycanı qarşı cəbhənin iştirakçısına çevrilirlər.

Orta ixtisas təhsili müəssisələrində keçirilən ilkin monitorinqlər yekunlaşıb. Elm və Ali Təhsil üzrə Dövlət Agentliyindən “Yeni Məşavət”ə verilən xəbəyə görə, agentlik tərəfindən Bakı şəhərində yerləşən 14 orta ixtisas təhsili müəssisəsində monitorinq keçirilib. Monitoring zamanı kolleclərin maddi-texniki bazasına və bir sıra tədris sənədlərinə baxış keçirilib, eləcə də tədris prosesi izlənilib. Nəticədə Ağdam Dövlət Sosial-İqtisadi Kolleci, Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin (ADİU) nəzdində Sosial-İqtisadi Kolleci, ADİU-nun nəzdində Qida Sənayesi Kolleci və ADİU-nun nəzdində Azərbaycan Maliyyə-İqtisad Kollecinin direktorları və Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin nəzdində Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Kollecinin tədris işləri üzrə direktor müavini vəzifəsindən azad edilib. Qeyd edək ki, monitoring ölkə üzrə 35 orta ixtisas təhsil müəssisəsində keçirilib və nəticələr barədə ictimaiyyət məlumatlandırılıb. Monitoring nəticəsində ümumilikdə 6 direktor və 4 direktor müavini ilə bağlanmış əmək müqaviləsinə xitam verilib.

Yalnız kolleclərdə deyil, son dövrlər məktəb direktorlarının, müavinlərinin də işdən azad edilməsi xəbərlərini tez-tez görürük. Ümumiyyətlə işə ilin əvvəlində kolleclərlə bağlı qərarların verilməsi gözlənilən idi. Son illər kolleclərin fəaliyyəti ilə bağlı narahatlıq var. Bəzi ekspertlər neçə müddətdir ki, kolleclərin bağlanması təklif edirlər.

“Biz illərdir təklif edirik ki, kolleclər ləğv edilsin, ali təhsil pillələri 3-dən 4-ə qaldırılsın, kollecdə verilən orta ixtisas, bakalavr təhsili ali təhsil müəssisəsində verilsin. Bu, dünyanın aparıcı təhsil sistemlərinə uyğundur. Biz on-

Direktorlar işdən çıxarıldı, kolleclər də ləğv edilir?

Ekspert hesab edir ki, 51 kollecə və 55 min tələbə dövlət büdcəsinə əlavə yüklüdür

suz da təhsil sisteminə dünya təhsil sistemində inteqrasiyanı əsas şərt götürmüşük”.

Bunu Bakupost.az-a **təhsil eksperti Elşən Qafarov** deyib. O, bu halda dövlət büdcəsi vəsaitlərinə də kəfiyyət qədər qənaət ediləcəyini bildirib: “Fəaliyyət göstərən 51 kollecdə təqribən 55 min tələbə oxuyur. Bu isə dövlət büdcəsinə böyük yüklüdür. Düşünürəm ki, bu gün artıq 50, 60, 70-ci illər dövrü deyil. Ona görə də orta ixtisaslılar, dənə, ali təhsilli mütəxəssislərə üstünlük verilməlidir. Ali təhsil əgər ön səviyyəyə

keçirilərsə, onun 1, 2-ci kursunu bitirdikdən sonra kim işləmək istəyirsə, subbakalavr diplomunu götürüb əmək fəaliyyətinə başlaya bilər. Əgər balavər təhsilini davam etdirmək istəyirsə, daha 2 il təhsil alar. Bununla da 51 kollecə və 55 min tələbəyə dövlət büdcəsindən əlavə xərclərin qarşısı alınar”.

Mövzu ilə bağlı “Yeni Məşavət”ə danışan təhsil eksperti Elçin Əfəndi deyib ki, hazırda ölkəmizdə 50-dən çox orta ixtisas təhsili müəssisəsi var: “Onların əksəriyyəti universitetlərin, bəziləri isə müəy-

yən nazirlik və komitələrin tabeliyindədir. Hazırda orada tədris olunan proqramlar demək olar ki, hazırkı dövrə ayaqlaşmır. Əksəriyyətində hələ də idarəetmə sistemi köhnə qaydalarla aparılır. Əksər direktorlar da 2010-cu ilə qədər təyin olunan direktorlardır. Onlar da idarəetmə təcrübələri əsasında deyil, hansısa tanışlıq əsasında təyin olunan direktorlardır. Əlbəttə, Elm və Ali Təhsil üzrə Dövlət Agentliyi də bu istiqamətdə tək cəhətdə deyil, paytaxtda deyil, paytaxtdan kənarda da son dövrlər direktor, direktor müavinlərini işdən çıxarıb. Bu da onların müəyyən dövrdə qüsurlara yol verdiklərinə, tədris proqramlarını düzgün formada tətbiq olunmamaları ilə əlaqədardır. Əlbəttə, könlümüz onu istəyir ki, orta ixtisas təhsili müəssisələrinin bəzilərinin verdiyi təhsil bizim bir çox nüfuzlu ali təhsil müəssisələrindən daha üstündür. İstər onların diplomları olsun, istərsə də tədris etdikləri təhsil olsun. İndiki mövcud durumda kolleclərdə

təhsil alan tələbələrə əl bir keyfiyyətli təhsil təklif olunsun ki, əvvəlki dövrdə yaranan stereotip tamamilə sınınsın”.

Ekspert əlavə edib ki, Nazirlər Kabinetinin qərarına görə, 2012-ci ildə kolleci bitirən məzunlara subbakalavr olduğu üçün ali təhsil müəssisələrinə müsabiqədə iştirak edə bilməz: “Amma görünən odur ki, bu da çıxış yolu olmadı. Yenə də ali təhsildən asılılıq ortada qalır. Amma bizim əsas məqsədimiz ondan ibarətdir ki, bəzi kolleclərdə tədris olunan müəyyən ixtisaslar var, onlar müasir dövrün tələblərinə uyğunlaşdırılsın. Hansı ixtisaslara ehtiyac yaranarsa, həmin ixtisaslar kolleclərdə öz əksini tapmış olsun. Məsələn, iqtisad Universitetinin nəzdində Maliyyə İqtisad Kolleci var. Kollecin konkret profili bellidir ki, iqtisadiyönlü ixtisaslar üzrə kadrların hazırlığını həyata keçirir. Amma Maliyyə İqtisad Kollecinə isə subbakalavr bu gün is-

tər dövlət qulluğunda, istərsə də özəl sektorda işə birbaşa qəbul oluna bilmir. Bizim istəyimiz ondan ibarətdir ki, həmin kollecləri bitirənlər profilə uyğun birbaşa kollecə istiqamətində işləyə bilsin. Bunun da olması üçün mütləq tədris proqramları müasir dövrün tələblərinə uyğun qurulmalıdır ki, o təhsilə güvən yaranırsın. Başqa bir nümunə də deyim. Dövlət Neft və Sənaye Universitetinin nəzdində Sənaye və Texnologiya Kolleci var, adına uyğun olaraq burada informasiya texnologiyaları olmalıdır, kompüter sahəsi üzrə kadr hazırlığı həyata keçirilməlidir. Amma məsələ, trikotaj üzrə mütəxəssis hazırlayırlar. Bunu konkretləşdirib, dərzilik, trikotaj və sairə bu qəbildən olan ixtisas adı altındadır, vahid bir kollecdə kadr hazırlığını həyata keçirənlər, daha uyğun olar. Necə ki, Qida Sənaye Kolleci məhz bu istiqamətdə kadr hazırlığı həyata keçirir. Bu istiqamətdə kolleclərin sayını minimallaşdırmaq, yalnız müəyyən profildə hər hansı bir kollecə istiqamətini müəyyənləşdirmək, beləliklə, kadr hazırlığını həyata keçirmək lazımdır. Artıq agentlik yaradılıb, istər ali təhsil, istərsə də orta ixtisas təhsili ilə bağlı müəyyən qərarların verilməsi doğru addımdır. Qarşıda kolleclərin ali təhsil müəssisələrinə keçidi ola bilər. Ola bilər ki, universitetlərdə müəyyən ixtisaslar bağlana bilər, yaxud idarəetmədə olan şəxslər vəzifədən azad oluna bilərlər. Yəqin ki, qarşıda bunu görə biləcəyik”.

□ **Afaq MİRƏYİQ**,
“Yeni Məşavət”

Toy biznesi çökmüşdə

Sosioloq deyir ki, gənclər evlənməyə o qədər də maraqlı deyil, çünki...

Hər binanın qarşısında toy kortəji düzülür, “Vağzal” çalır. Tez-tez açıq məkanda fotosessiya etdirən bəy-gəlin görürük. Təbii ki, bu da toy biznesini ən gəlirli sahəyə çevirir. Koronavirus (COVID-19) pandemiyası zamanı ölkədə toyların keçirilməsində müəyyən qədər fasilə yaranmışdı. Nəticədə bu biznesə pul yığan sahibkarlar ciddi problemlərlə üzləşdilər.

Ardınca toylara qadağa aradan qaldırılsa da, sanki toy sektoruna müəyyən düzən gəldi. Xüsusən də qonaqların sayı azaldı. Son zamanlar isə toy biznesinin iştirakçıları vəziyyətdən gileylənməyə başlayıblar.

İqtisadçı ekspert Natiq Cəfəri “Cebhe.info”ya açıqlamasında bildirib ki, şadlıq saraylarında toyların azalma-

sı demografik amillərlə də bağlı ola bilər: “Çünki bizdə hər zaman dalğavari demografik sistem təşkil olur. Yeni evlənənlərin sayının azalması toyların da sayının azalmasına səbəb olur. Çünki mənzil problemi, sosial problemlər evlilik yaşını artırır. Əvvəllər evlilik yaşı 23-27 idisə, indi daha gec yaşları əhatə edir. Sosial-iqtisadi problemlərin olduğu bir şəraitdə evlənənlərin də sayının azalması müşahidə edilir”.

Ekspert deyib ki, bunun digər bir səbəbi də gənclərin oxumaq üçün xarici ölkələrə seçmələridir: “Belə gənclərin sayı artır və bu vəziyyət ehtimal ki, toyların azalmasına da təsirsiz ötüşmür”.

Məsələ ilə bağlı “Yeni Məşavət” olaraq bir neçə şadlıq

evi ilə əlaqə saxladıq. Bildirildi ki, ümumiyyətlə, son bir ildə toy müraciətlərin sayı xeyli azalıb.

Bəs toy biznesində niyə böhran yaranıb?
Mövzu ilə bağlı sosioloq Əhməd Qəşəmoğlu “Yeni Məşavət”ə danışdı. Ekspert son vaxtlar boşanmaların sayının kəskin artmasına diqqət çəkib: “Statistikaya görə, son vaxtlar boşanmaların sayı təxminən 50 faiz civarındadır. Bu o deməkdir ki, hər evləndikdən ikisi boşanır. Bu, çox təhlükəli vəziyyətdir və gəncləri də qorxudan, evlənməkdən çəkindirən amillərdən biri elə budur. İkinci faktor isə ondan ibarətdir ki, insanların həyat haqqında təsəvvürləri dəyişib. Əvvəllər insanlar düşünürdülər ki, yaş dövrü gəlib çatanda evlə-

mək mütləqdir, çünki bu həyatın vacib amilidir. İndi bu barədə təsəvvürlər dəyişib. Həmçinin artıq ölkədə gənclərin də sayı azalmağa başlayıb. Gənclər daha çox öz karyeralarını düşünür, öz-özünə yaşayış şəraiti qurmağa çalışırlar. Əvvəllər gənclər düşünürdülər ki, evləndikdən xanımını evə gətirəcək, ata-anası ilə birgə yaşayacaqlar. Amma indiki gənclər ayrı evdə yaşamaq istəyir. Yeni ev almağa isə əksər gəncin imkanı yetmir. Yeni artıq insanların həyat tərzi, dünyagörüşü dəyişib. Əvvəlki kimi ailəni həyatın ən vacib hissəsi kimi qəbul etmirlər.

Evlənənlərin sayı azaldıqca, yeni doğulan uşaqların da sayı azalmağa doğru gedir. Hesab edirəm ki, bu mə-

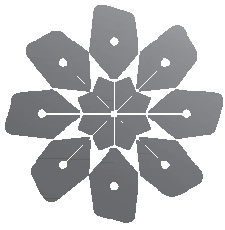

sələyə vaxtında müdaxilə etməli, fikir formalaşdırmaqlıyıq, ya da ki, öz axarına buraxmalıyıq. Lakin belə olduqda bizi yaxşı nəticələr gözləmir”.

İqtisadçı ekspert Eldəniz Əmirov isə qeyd edib ki, toy biznesində durğunluğun yaranması gözlənilən idi: “Hesab edirəm ki, pandemiya olmasa idi, bu durğunluq 5-10 il sonra ola bilərdi, amma pandemiya bu prosesi tezləşdirdi. Durğunluğun yaranma səbəblərində gələcəkdə, əvvəllər trendə çevrilmiş toy ənənələri sanki insanlarda bir psixoloji öhdəlik yaratmışdı. Yeni qərbi səslənsə də insanların sanki bir-biri ilə yarışa girərək, digərindən geri qalmamaq naminə atdıqları addımlar toy biznesini bu qədər şişirtmiş-

di. Lakin pandemiya səbəbindən yaranmış fasilə insanların öz üzərinə yüklədikləri psixoloji öhdəlikləri aradan qaldırdı. Digər faktorlardan biri də insanların bu məsələyə baxışının kütləvi şəkildə dəyişməsi oldu. Eyni zamanda global iqtisadiyyatda baş verən böhranlar da nəticə etibarilə toy biznesinə ciddi şəkildə təsir etdi. İnflyasiya qiymətlərin, xərclərin artmasına gətirib çıxartdı, bu da durğunluq yaratdı. Bütün bunların üzərinə bir faktor da əlavə edək ki, ailə institutunun yaxşı olmayan istiqamətdə inkişaf etməsi də nəticədə toyların sayına öz mənfi təsirini göstərməyə başladı”.

□ **Xatidə GƏRAY**,
“Yeni Məşavət”

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

İşğaldan azad olunmuş ərazilərə "Böyük Qayıdış"

Məcburi köçkünlərin Qarabağa yola salınan köç karvanlarının sayı durmadan artmaqdadır. Artıq azad etdiyimiz torpaqların hər birində o yerlərin həqiqi sahiblərinin ayaq səsləri duyulur. Bugünlərdə Şuşa və Laçına növbəti köç karvanı yola salındı.

Laçın şəhərinə daha 20 ailə - 68 nəfər, Şuşaya isə 15 ailə, 57 nəfər köçürüldü. Bununla da indiyə qədər Şuşaya 105 ailənin, yeni 406 nəfərin, Laçına isə 513 ailənin, yeni 1906 nəfərin daimi məskunlaşması təmin edilib. Öz ata-baba yurdlarına çatan ailələr böyük coşqu ilə qarşılanırlar, onlar doğma yurda qovuşmağın sevincini yaşayırlar.

Bütün bunlarla yanaşı, qayıdış prosesinin ləng getməsi barədə mediada, sosial şəbəkələrdə fikirlərə rast gəlinir.

Qarabağda quruculuq işləri aparən **Bakı Abadlıq Xidmətinin ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinin rəhbəri, jurnalist həmkarımız Lalə Əliyeva** "Qarabağa Böyük Qayıdış" prosesini "Yeni Müsavat"a bu cür dəyərləndirdi: "Qarabağda şəhərlər, kəndlər qurulduğu gündən etibarən öz sakinlərini gözləyir. Abad küçələr addım səslərinə, gözəl, rahat evlər insan həmrəsinə möhtacdır. Laçın şəhərində də, Xocalıda da 32 il sonra öz evinə ilk köç edənlərin qapısını döyüb "xoş gəlmisiniz" demişəm. Əvvəl qucaqlaşib ağlayınc, sonra gözümlərin yaşını silib özümüzlə ürək-döndürürəm."

su sevinməyə icazə veririk. Çünki bu torpaqlar uğrunda can qoyan şəhidlərin də ruhu şadıddır. Böyük tarixi hadisələrin mərkəzində olmaq, yüz illər boyu ayaqlar altında tapdanan Ədaləti bayraq edib zirvələrə qaldırmaq hər xalqa nəsihət olmur. Düzü, qayıdışlar arasında cavanların üstünlük təşkil etməsi məni də xeyli təəccübləndirmişdi. Axı bəziləri elə güman edirdilər ki, 32 il başqa şəhərlərdə yaşayan yeni nəsil üçün Qarabağ, sadəcə, valideynlərinin söhbətlərindən tanış olan, nisgillə, acı xatirələrlə yadda qalan xəyali məkandır. Belə deyilmiş. Bakı Abadlıq Xidmətinin quruculuğa başladığı ərazilərdə prosese ən əvvəl gənclər qoşuldular. Yeni Laçında, Xocalıda və digər yerlərdə Qarabağı dirçəldənlər elə əslən qarabağlı cavanlardır. Deməli, torpağa bağlılıq həqiqətən də qandadır, şüarlarda deyil. Heç bir düzən, komfort həyat insanların üreyindən doğma yurd sevgisini silə bilmir... Həm də axı Qarabağda hazırda müasir şəhərlər, ağıllı kəndlər qurulur. Yeni Bakıda nə varsa - parklar, istirahət yerləri, təlim mərkəzləri, mədəniyyət obyektləri - bəlkə daha yaxşısı

"Qarabağda şəhərlər, kəndlər qurulduğu gündən..."

Lalə Əliyeva: "Gündə bir neçə dəfə dolanbac aşırımlardan keçsələr, dolaşıq fikirləri yerbəyər olar..."

azad edilmiş ərazilərdə qurulur. Təki iş olsun. Halal zəhmətlə qazanmaq şansı varsa, təbiətin qoynunda, tərtəmiz havada

da, dedə-baba torpağında, hərsi bir imarət kimi geniş evlərdə kim yaşamaq istəməz ki?" **Müsaibimiz "Qarabağa**

Böyük Qayıdış" prosesinin ləng getməsi barədə yaranan müəyyən narahatlıqlar barədə də danışdı: "Qayıdış

prosesinin ləng getməsindən gileylənənlərin əksəriyyəti illərin ayrılığına dözmə bilməyən, tezliklə torpağına qovuşmaq istəyənlərdir. Bildiyiniz kimi, Qarabağda yüzlərlə kənd var. Dağıntılar arasında dirçələn mərkəzlərdə ilkin mərhələdə sakinlərin köçürülməsi bir neçə dövlət qurumunun tərtib etdiyi sxem əsasında həyata keçirilir. Ona görə, məsələn, Laçını gəzib, kəndləri hələ də vuran gözlərin gözləri yaşayır, "bir ömür gözləmişik, Allahdan daha nə qədər möhlət istəyəək?" deyib kövrəlirlər. Doğma yerlərə qonaq kimi gəlmək, əlbəttə, çox ağırdır. Bu hissləri anlamaq olar. Şəxsən mənim

anlamadığım - Bakıda oturma-oturma Qarabağa köçün ləng getməsi barədə mətbuatda iradlar səsləndirən bəzi "fəal"lardır. Məncə, belələrinin yayın sonundan iyunun əvvəlinə kimi davam edən qarlı, yağışlı havada, bəzən şaxtadan sərtləşən, bəzən də yağışdan palçıq dönmə torpaqda yol çəkməyə, ev tikməyə yönəlmək lazımdır. Gündə bir neçə dəfə dolanbac aşırımlardan keçib 24 saat növbəli iş gedən qaynar tikinti meydanına düşsələr, dolaşıq fikirləri yerbəyər olar... Bunu dəqiq bilmək lazımdır ki, işğaldan azad edilmiş ərazilərin məskunlaşması, təhlükəsizlik, məşğulluq məsələləri dövlətin bir nömrəli vəzifəsidir. Hər şeyin vaxtında və düzgün hesablandığı artıq bu gün izləyə bildiyimiz reallıqlardan da bellidir."

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Cavanşir ABBASLI

Ünvanlı sosial yardım almaq üçün boşananlar var Müraciət sadələşdirilir, bir sıra tələblər ləğv olunur

Ünvanlı sosial yardıma müraciət sadələşdirilir, bir sıra tələblər ləğv olunur. Belə ki, ünvanlı sosial yardım proqramına müraciət prosedurunun daha da təkmilləşdirilməsi üçün Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi "Ünvanlı yardım" elektron sistemini yenidən qurub. Bu barədə nazirlik məlumat yayıb. Məlumatda qeyd olunub ki, bundan sonra ünvanlı yardım üçün müraciət edən şəxslərdən aşağıdakı məlumatların qeyd edilməsi tələb olunmayacaq:

- Ailə üzvlərinin
- pensiya, müavinət, təqaüd, kompensasiya, işsizlikdən sığorta ödənişi almaları;
- əmək haqqı üzrə gəlirlər;
- tələbə, şagird, işsiz, keçmiş məcburi köçkün, hərbi xidmətdə olmaları;
- daşınmaz əmlakı, torpaq pay mülkiyyəti, sahibkarlıq fəaliyyəti, nəqliyyat vasitəsinin olması;
- kommunal xərcləri, telefon nömrələri və xərcləri;
- sərhədkeçməsi, cəzaçəkəmə müəssisəsində olması;
- əlilliyinin olması, əlilliyi

olan şəxsə qulluq etməsi;

- özünüməşğulluq proqramı üzrə müqavilənin olması;
- 3 yaşadək uşağa qulluq etməsi, buna, habelə hamiləlik və doğuma görə məzuniyyətlə əlaqədar ödənişlər almaması.

Bu məlumatlar müvafiq qurumların informasiya sistemlərindən əldə olunacaq. Məlumatlar müraciət edən

şəxsin müraciətini təsdiqlədikdən sonra müvafiq qurumlardan sorğulanacaq ki, bu da müraciətin texniki xəta olmadan tamamlanmasına imkan yaradacaq.

Beləliklə də ünvanlı sosial yardıma müraciət zamanı bir sıra tələblər ləğv olunur. Məlum olduğu kimi, bu məsələ ilə bağlı çox sayda sənədlərin tələb olunması narazılığa səbəb olurdu. Ekspertlər qeyd

edir ki, ünvanlı sosial yardıma müraciətin sadələşdirilməsi insanların işini yüngülləşdirəcək.

Bes yerdə qalan problemlər, çatışmazlıqlar hansılardır?

Vətəndaşların Əmək Hüquqları Liqasının sədri Sahib Məmmədov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a danışdı: "Məlum olduğu kimi, ünvanlı sosial yardım 2006-cı ildən tətbiq

edilməyə başlayıb. Yeni artıq 18 ildir ki, bu proses apanılır və daha da təkmilləşdirmə işləri, islahatlar həyata keçirilir. Son islahatlar baxanda görürük ki, 2024-cü ildə ehtiyac meyanı 246 manatdan 270 manata çatdırılıb. Həmçinin 2023-cü ildə hər ailəyə ödənilən ünvanlı sosial yardımın orta aylıq məbləği 24 faiz artaraq 487 manata çatıb. Ümumilikdə, son beş ildə ünvanlı sosial yardımın orta aylıq məbləği 2,8 dəfə artıb. Eyni zamanda 2023-cü ildən ölkəmizdə ilk dəfə olaraq ehtiyac meyanının həcmi ilə yaşayış minimumun həcmi bərabərləşdirilib.

Həmçinin ünvanlı yardımın şərtləri xeyli yumşaldılıb. Əvvəllər şərtlər daha sərt idi. Məsələn, ailənin götürdüyü kredit ünvanlı yardım təyinatına maneə yaradırdı. Yeni ailənin krediti olduqda ünvanlı sosial yardım verilmirdi.

Bundan başqa, ailədə uşağın dünyaya gəlməsi, ailə üzvlərinin vəfat etməsi, əlilliyin müddətinin bitməsi, ailə üzvünün hərbi xidmətə qayıtması kimi hallarda sosial yardımın ödənişi dayandırılırdı.

Son yeniliklərə gəldikdə, məlum olduğu kimi, ünvanlı sosial yardım üçün müraciət etdikdə xeyli sənədlər tələb olunur-

du. Amma indi nazirliyin tədricən gördüyü işlər nəticəsində bunların hamısı elektronlaşıb. Yeni bir sıra sənədlər tələb olunmayacaq, artıq avtomatik olaraq ünvanlı sosial yardım təyinatı edən orqanın özü həmin məlumatları elektron informasiya sistemlərindən tapacaq. Beləliklə, bundan sonra müraciət etmək daha asan olacaq. O ki qaldı digər çatışmazlıqlara, problemlərə, adətən onlar yeniliklər tətbiq olunduqdan bir müddət sonra görünməyə başlayır. Çatışmazlıqlar istənilən vaxt olacaq. Məsələn, belə bir əbədi problem var - şəxsin əmlakı var, amma öz adına deyil. Və yaxud torpaq sahəsi var, satıb, amma bunu rəsmiləşdirməyib. Yeni bu cür problemlər həmişə var və olacaq da. Onların da hamısını aradan qaldırmaq üçün hökumət tədbirlər görür.

Əsas problem budur ki, ünvanlı sosial yardımı yalnız ehtiyacı olanlar almalıdır, amma təəssüf ki, ehtiyacı olmayanlar da sənəd üzvəldir, buna görə bəzi informasiyaları gizlətməyə çalışır. Hətta süni boşanmalara gedənlər də var. Yeni bu problemlər hələ də mövcuddur".

Xalidə GƏRAY,
"Yeni Müsavat"

ÜSAVAT

Son səhifə

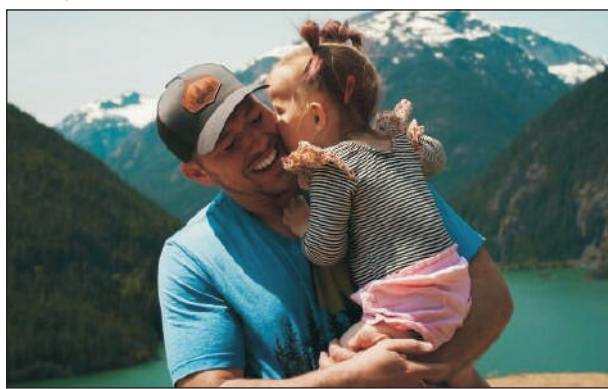
N 97 (8470) 5 iyun 2024

May

Bunları bilirsinizmi?

- * Hər il Yer üzünə ildırımla 10 milyon ton azot gətirilir;
- * Təxminən Yer kürəsinin 70%-i su ilə örtülüdür. Bundan yalnız 1%-i içməli su kimi yararlıdır;
- * Televiziya ilə ilk hava proqnozu 11 noyabr 1936-cı ildə İngiltərədə verilib;
- * 1 damla neft 25 litr suyu yararsız hala salır;
- * Orta ölçülü aysberqin çəkisi təxminən 20 milyon tondur;
- * Burnu silərkən oradakı təzyiq orta hesabla 8800 paskal olur;
- * Sulfat ərzində insanın ayağının həcmi 8 faiz dəyişə bilər;
- * Dünyada birinci əczaxana Bağdadda açılıb;
- * İnsan beyni 20 milyard sinir hüceyrəsindən təşkil olunub və gündə 96 milyon bit informasiya yadda saxlaya bilər. İnsan ölərkən təqribən 150 trilyon bit məlumat xatırlayır;
- * İlk metro stansiya 1860-cı ildə Londonda açılıb;
- * Ürəyin işləməsini yazan ilk elektrokardiografiya cihazını 1903-cü ildə Willem Einthoven icad edib;
- * Hərbi salamı sol əllə vermək bütün dünyada qadağandır;
- * İndiyə qədər 1 aprel zaraflarından 1000-ə qədər adam dünyasını dəyişib;
- * Hər gün hava yollarından təqribən 10 milyon adam istifadə edir;
- * Kəpənəklər dadı ayaqları ilə hiss edir;
- * Fil tullana bilməyən yeganə məməlidir.

25 yaşdan öncə ata olan kişiləri gözləyən təhlükə

Atalığın kişilərin ürək sağlamlığına mənfi təsiri müəyyən edilib. Övlad sahibi olanların ürək sağlamlığının uşaqsız kişilərdən daha pis vəziyyətdə olduğu aşkarlanıb.

Qeyd edilir ki, ürək-damar xəstəlikləri bütün dünyada ölümün əsas səbəbidir. Uşaq sahibi olmağın qadınların sağlamlığına necə təsir etdiyinə dair araşdırmalar aparılarkən, çoxlu doğuşun ürək xəstəliyi riskini artırdığı məlum olub. Digər tərəfdən, uşaq sahibi olmağın kişilərin ürək sağlamlığına necə təsir etdiyinə dair hərtərəfli araşdırmalar yox dərəcəsindədir.

Bunun bir səbəbi də uşaq sahibi olmağın qadınlara birbaşa fizioloji təsir göstərməsi ola bilər. Ancaq ailənin ümumi sağlamlığı üçün ataların sağlamlığının da önəmli olduğunu bildiren ABŞ tədqiqatçıları yeni araşdırmalarında məhz bu mövzuya diqqət yetiriblər.

Komanda Aterosklerozun Multi-Etnik Tədqiqi adlı uzunmüddətli bir araşdırmadan istifadə edərək müxtəlif etnik mənsubiyyətlərdən olan, 45-84 yaş arası 2 814 kişinin məlumatlarını araşdırıb. İştirakçıların 82 faizini atalar təşkil edib. "AJPM Focus" jurnalında dərc edilən araşdırma çərçivəsində iştirakçıların pəhrizi, məşq verdişləri və siqaret aludəsi olub-olmadıqları, həmçinin bədən kütlə indeksi, qan təzyiqi və xolesterin səviyyələri qiymətləndirilib. Beləliklə, alimlər ata olanların ürək sağlamlığının uşaqsız kişilərdən daha pis vəziyyətdə olduğunu müəyyən ediblər.

25 yaşından əvvəl uşaq sahibi olan ataların vəziyyətinin daha pis olduğu anlaşıb. Ancaq bu xüsusilə qaradərili və ispan kişilər üçün daha çox keçərlidir. Tədqiqatçılar bunun atalığın sağlam həyata əngəl törətməsi ilə bağlı ola biləcəyini düşünürlər. Məqalənin müəlliflərindən biri olan Dr. Con Ceyms Parker bunları söyləyib:

"Ürək sağlamlığındakı fərqlər göstərir ki, uşaq baxımının əlavə məsuliyyəti və atalığa keçid stressi kişilərin sağlam qidalanaraq və idman edərək sağlam həyat tərzini keçirməsini çətinləşdirir.

25 yaşından əvvəl ataların ölüm nisbətləri də yüksəkdir. Ancaq bunu maddi sıxıntılar, işdən başqa heç nəyə vaxt ayıra bilməmək, beynin yetərinə "yetişməməsi" kimi amillərlə izah edə bilərik. Xüsusilə etnik azlıqların daha az maaşlı işlərdə çalışması da bu qrupda müşahidə olunan nəticələrdə əhəmiyyətli faktor ola bilər". Digər tərəfdən, araşdırma ataların hər hansı bir səbəbdən ölmə ehtimalının uşaqsız kişilərə nisbətən daha az olduğunu da üzə çıxarıb. Bu isə onların ətrafdan daha çox dəstək alması və yaşlandıqca onlara baxa biləcək övladlarının olması ilə əlaqələndirilib.

Həmçinin ataların depressiya əlamətləri ata olmayanlara nisbətən daha azdır. Bu da göstərir ki, psixi sağlamlıq atalarda ölüm nisbətlərinin azalmasına kömək edir. Tədqiqatın nəticələri birbaşa səbəb-nəticə əlaqəsini təmin etmir. Tədqiqatçılar bildirirlər ki, bu sahədə daha çox iş görülməlidir.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Yerdəki suyun yaşı nə qədərdir?

Qərbi Avstraliya-dakı Cek Hillsdən çıxarılan, dörd milyard ildən çox yaşı olan qədim sirkon kristallarının təhlili göstərir ki, onlar şirin və duzlu su ilə təmasda olduqda əmələ gəlirlər. Bu kəşf barədə "Nature Geoscience" jurnalında məlumat verilib. "Biz hidroloji dövrün başlanğıcını əvvəlki təxminlərdən 500 milyon il geriye çəkən ən erkən sübutları əldə etmişik", - kəşfin müəllifləri qeyd ediblər.

Yerdəki su buxarlanma və yağıntı da daxil olmaqla, müxtəlif proseslər vasitəsilə quru, okeanlar və atmosfer arasında hərəkət edir. Planetəmizin tarixinin əvvəllərində şirin suyun mövcudluğu və su dövrünün başlanması erkən həyatın inkişafı üçün lazım olan şəraitin yaranmasına kömək edib. Ancaq bu prosesin nə vaxt başladığı ilə bağlı qeyri-müəyyənlik var. "Biz 3,2-4,2 milyard il əvvəl Yerin erkən kontinental kütlələrini təşkil edən mineralların oksigen izotopik tərkibini təxmin etmişik. Təhlil zamanı biz onların su ilə təmasını göstərən qorunub saxlanmış dəlilləri tapdıq. Modelləşdirmə suyun həm də gənc olduğunu göstərdi", - deyə kəşfin müəllifləri izah ediblər. Qeyd edək ki, bu kəşf nəinki Yerin erkən tarixinə işıq salır, həm də quru kütlələrinin və şirin suyun nisbətən qısa müddət ərzində həyatın çiçəklənməsi üçün zəmin hazırladığını göstərir.

Rusiyada yemək üçün iş axtaran miqrantlar peyda oldu

Tüməndə miqrantlar yemək müqabilində yerli sakinlərə öz xidmətlərini təklif etməyə başlayıblar. Bu barədə URA.RU-ya vəziyyətlə tanış olan mənbə bildirib.

Agentliyin həmsöhbətinin sözlərinə görə, Tüməndə əcnəbilərdən ibarət qruplar qəbul etməyə hazırdırlar. Bu peyda olmağa və məhsul müqabilində öz xidmətlərini təklif etməyə başlayıb. Miqrantlar qeyri-peşəkar işlərə görə yemək şəklində ödəniş qəbul etməyə hazırdırlar. Bu miqrantların hansı ölkədən gəldikləri barədə məlumat verilmir.

Alimlər ölən insanların tabutdakı hərəkətlərini qeydə alıblar

Avstraliya Tafonomik Eksperimental Tədqiqatlar Mərkəzinin alimləri parçalanma proseslərini öyrənmək üçün ölümlərin tabutlarına kameralar quraşdırıblar və ölümdən sonra mərhumların "rəqlərini" - qolların və ayaqların qəribə hərəkətlərini qeydə alıblar.

Tafonomiya (ölüm orqanizmlərin parçalanmasını öyrənən elm) paleobiosenozların və onların vasitəsilə keçmiş ekosistemlərinin (biosenozların), orqanizmlərin yaşayış şəraitinin bərpası üçün vacibdir.

Çəkilişlər 2,5 il davam edib. Kamera hər yarım saatdan bir işə salınıb və alimlər görüntülərdən vahid "film" tərtib ediblər. Kadrlarda ölən insanların qol və ayaqlarının hərəkət etdiyi görünüb. Tədqiqatçılar bunun mərhumun bədənində baş verən tafonomik proseslərlə bağlı olduğunu bildiriblər.

Tədqiqat müəllifləri izah ediblər ki, "parçalanma zamanı bədən mumiyalanır, bağlar quruyur, bu da qolların və ayaqların hərəkət etməsinə səbəb olur".

Filippində vulkan oyandı: beş min metr hündürlüyə püskürdü

Filippin Vulkanologiya və Seysmologiya İnstitutu Kanlaon vulkanının püskürdüyünü açıqlayıb. Məlumata görə, püskürmə təxminən altı dəqiqə davam edib və beş min metr hündürlüyə kül yayılıb. Püskürmə ilə əlaqədar Filippində ikinci səviyyəli təhlükə elan edilib. Bu o deməkdir ki, vulkanda əlavə partlayışlar ola bilər. Vulkanologiya və Seysmologiya İnstitutu xəbərdarlıq edib: "Mülki aviasiya orqanları pilotlara vulkanın zirvəsi yaxınlığında uçmaqdan çəkinməyi tövsiyə etməlidir, çünki hər hansı bir qəfil püskürmə nəticəsində yaranan emüsiyalar hətta təyyarələr üçün də təhlükəli ola bilər".

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: venimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Lisenzia N: B 114
SAYI: 1.500

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.